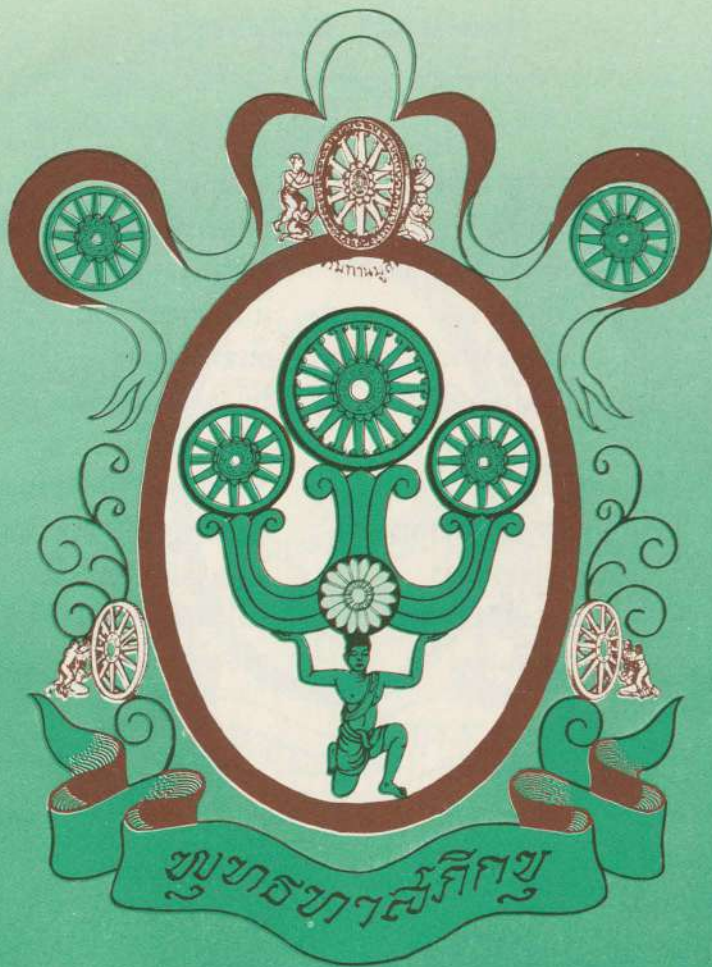

พระรัตนตรัยที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก.
(มาฆบูชาเทศนา พ.ศ. ๒๕๓๒)

[ชุดหมอนล้อ อันดับ ๔๓]

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย	จะหมนุทั่วทั้งราชตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพทธทรงประสงค์ ฯ
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกศขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้ลวลู่อู่เศวตจันาน
จะทุกขทนทนังคินวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหิงการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
บรรษัทพระพทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพันภัย
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งราชตรี

พ.ท.

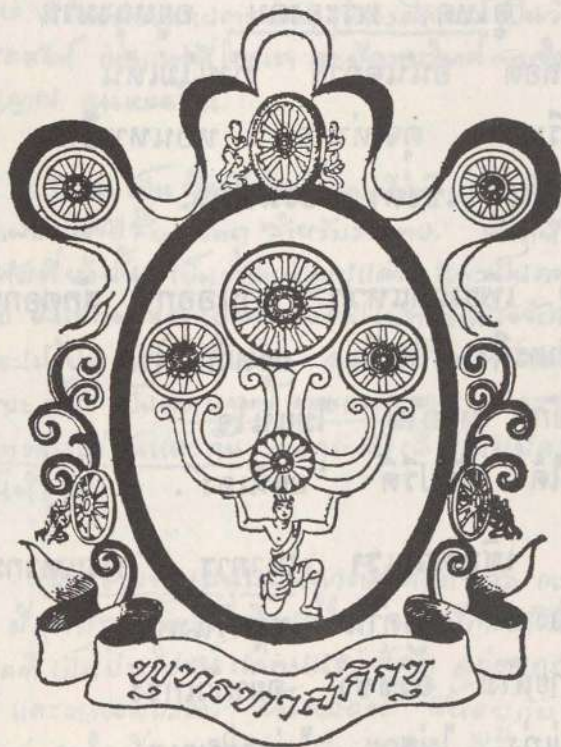
๒๕๒๓

พระรัตนตรัยที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก.

(มาฆบูชาเทศนา พ.ศ. ๒๕๓๒)

[ชุดหมอนล้อ อันดับ ๔๓]

ศรัทธาบริจาต

ของ

คณะศิษย์ผู้มีนามท้ายเล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๖,๐๐๐ เล่ม

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๒

พระองค์อยู่ที่หลังม่าน

ดูให้ดี พระองค์มี อยู่หลังม่าน
อยู่ตลอด อนันตกาล ท่านไม่เห็น
เฝ้าเรียกหา ดุจเห่าหอน ห่อนหาเป็น
ไม่รู้เช่น เชิงหา ยิ่งหาไกล.

เพียงแต่แหวก ม่านออก สักศอกหนึ่ง
จะตกตะลึง ใจสั่น อยู่ทวนไหว
จะรู้จัก หรือไม่ ไม่แน่ใจ
รู้จักได้ จักปรีดี “อยู่นี่เอง”.

เชิญพวกเรา เอาสาร “การแหวกม่าน”
งดมงาย ตายดำน หยุดโง่งเงง
ทำลายล้าง อวิชา อย่ามัวเกรง
ว่าไม่เก่ง ไม่สวย ไม่รวยบุญฯ

พจนานุกรม

Phonma

คำปฐาการ

การวัดค่าของพื้นที่หรือปริมาตรของวัตถุหรือของแข็งที่มีรูปร่าง
แปร ก็ใช้วิธีอย่างง่ายโดยการวัดขนาดของวัตถุหรือของแข็งนั้น
อย่างระมัดระวัง คำนวณค่าที่ได้จากวิธีนี้ และใช้ความยาวของเส้น
วัดความยาวของเส้น

วิธีนี้ = เป็น วิธีวัดค่าพื้นที่ ของวัตถุ, แต่เขาสนใจ
ก็มีวิธีอย่างง่ายวิธีหนึ่งเหมือนกัน สำหรับวัตถุ
วิธีวัดค่าพื้นที่นั้น เป็น วิธีวัดค่าพื้นที่ แล้ว ก็เป็นความสูง
เส้น วัดค่าพื้นที่โดยการวัดความยาวของเส้น และใช้ความยาว
นั้นมาวัดค่าพื้นที่ก็ได้เลย. ความยาวของเส้นที่วัดค่า
ความยาวนั้น เป็น ความยาวของเส้น และใช้ค่า
นั้นมาวัดค่าพื้นที่ได้ และใช้ ความยาวของเส้น
วิธีนี้

วิธีวัดค่าพื้นที่ ของวัตถุที่ถูกตัดด้วยวิธีนี้ คือ การที่
คน มีความสนใจเป็นวิธีหนึ่ง และใช้ความยาวของเส้น
วัดค่าพื้นที่ เป็นวิธีอย่างง่าย และใช้ความยาวของเส้น
นั้น และใช้ความยาวของเส้น วัดค่าพื้นที่
วิธีนี้ และใช้ความยาวของเส้น วัดค่าพื้นที่
วิธีนี้ และใช้ความยาวของเส้น วัดค่าพื้นที่

วิธีวัดค่าพื้นที่ ของวัตถุ และใช้ความยาวของเส้น วัดค่าพื้นที่
วิธีนี้ และใช้ความยาวของเส้น วัดค่าพื้นที่
วิธีนี้ และใช้ความยาวของเส้น วัดค่าพื้นที่

เรียนศาสนาที่ตาหู

เรียนศาสนา นั้นต้องมี ที่ตาหูฯ

เมื่อให้เกิด ทุกข์อยู่ ทุกสถาน

เรียนให้รู้ ตรงที่ จะชักสะพาน

อย่าให้เกิด อากาณ มารรบกวน.

เรียนตรงตรง ลงไป ที่ตัวทุกข์

ดูให้ถูก กรรมวิธี ที่กระสวน

สะกັดกัน การปรุงแต่ง แห่งกระบวน

จิตบั่นบ่วน สงบได้ ทุกข์หายไปฯ

พุทธธรรม *Phra Pradit*

มามบูชาเทศนา

(๒๐ ก.พ. ๒๕๓๒)

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสว (๓ จบ)

สพฺพปาปสฺส อกรรมิ กุสลสฺสุปฺสมุทฺทา
สติตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธานสาสนนฺ-ติ.

ธมฺโม สกฺกจฺฉิ สิตฺพุโพ-ติ.

พระรัตนตรัยที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก.

ณ บัดนี้ อาตมาจะได้วิสาขนาพระธรรมเทศนา เป็นเครื่องประดับสติปัญญา ส่งเสริมศรัทธา—ความเชื่อ และวิริยะ ความพากเพียรของท่านทั้งหลาย, ผู้เป็นพุทธบริษัท, ให้เจริญงอกงามก้าวหน้าขึ้นไป ในทางแห่งพระศาสนาของสมเด็จพระบรมศาสดาอันเป็นที่พึ่งของเราทั้งหลาย กว่าจะยุติลงด้วยความสมควรแก่เวลา.

ธรรมเทศนาในวันนี้ ปรรณามามบูชา, เป็นการสมควรที่จะทำความเข้าใจ ในเรื่องของมาบูชาตามที่จะทำได้ เพื่อให้เกิดบุญ เกิดกุศล, เกิดแสงสว่าง, เกิดปัญญา, บรรเทาซึ่งอาสวะกิเลส.

มาบูชาเป็นการกระทำการบูชาเนื่องในวันอันตรงกับวันประชุมสังฆสันนิบาต ทั้งหมดในพระศาสนา

ในครั้งนั้น, เป็นการประดิษฐานคณะสงฆ์เป็นปึกแผ่น ค้ำ
 การประกาศว่าเป็นอย่างนี้ ๆ. **วันวิสาขบูชา**นั้นเป็นวัน
 เกี่ยวกับพระพุทธเจ้า, **วันอาสาฬหบูชา**เป็นวันเกี่ยวกับ
พระธรรม เพราะว่ามี การเปิดเผยพระธรรมเป็นครั้งแรก
 และมีผู้บรรลุธรรม แต่ยังไม่ถึงกับเป็นคณะสงฆ์, พอมาถึง
วันมาฆบูชานี้ พระสงฆ์ มีตั้ง พันกว่ารูป เรียกว่าเป็น
 ปึกแผ่น ประดิษฐานลงไปแล้ว. **พระพุทธองค์**ประทับเป็น
ประธาน ประกาศหลักแห่งพระพุทธศาสนาว่าเป็น
 อย่างนี้ ๆ จึงได้ชื่อว่าเป็นวันที่ประดิษฐานคณะสงฆ์, หรือ
เป็นวันพระสงฆ์. คนพวกอื่นเขาเข้าใจว่าเป็นอย่างอื่นก็
 ตามใจพวกเขา, เรามีเรื่องของเหตุการณ์ตามที่ เป็นจริง
 นั้นแหละ เป็นเครื่องกำหนด ว่าวันไหนเป็นวันพระพุทธ,
 วันไหนเป็นวันพระธรรม, วันไหนเป็นวันพระสงฆ์, ดังที่
 กล่าวมานี้. **ใจความสำคัญ** มันก็อยู่ที่ **จะต้องประพฤติให้**
ถูกต้อง สำเร็จประโยชน์ได้รับประโยชน์จากพระพุทธศาสนา
 นั้นเอง, มีความสมบูรณ์อยู่ที่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
 ชาติไปอย่างใดอย่างหนึ่งก็ไม่ใช่เป็นพระศาสนา.

สำหรับการปฏิบัติก็มี ๓ ข้อดังกล่าวแล้ว แต่ถ้าวัด
 เป็นที่ต่งแห่งการเคารพบูชาศึกษาถึง หรือมีอะไรเหล่านี้แล้ว
 มันก็อีก ๓ คือ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์, เราต้องมี
 พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ครบ จึงจะชื่อว่า มีพระ-
 พุทธศาสนา มันก็มีปัญหาอยู่ว่า เทียบเรามีกันแล้วหรือยัง?
 เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์กันครบ แล้วหรือยัง?
 ถ้ามี, มีพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์ชนิดไหน เป็นชนิดที่
 แท้จริง, หรือเป็นชนิดที่เป็นเพียงผิวเปลือก ไม่ใช่เนื้อใน
 ไม่ใช่ส่วนที่เป็นหัวใจ, นี่แหละเป็นสิ่งที่จะต้องใคร่ครวญ.
 ดังนั้นจึงจะขอวิเสษณาโดยหัวข้อในวันนี้ว่า พระรัตนตรัย
 ที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก.

ฟังดูแล้วก็คล้ายกับคุณหมื่น, พระรัตนตรัยที่ท่าน
 ทงหลายยังไม่รู้จัก ฟังดูแล้วก็เป็นการดูหมิ่นว่าคนเหล่านี้ ไม่รู้
 จักพระรัตนตรัย. แต่ขอให้ฟังดูให้ดีๆ ว่ามันมีหรือไม่, มันถึง
 ที่สุดแล้วหรือยัง, รู้จักครึ่งๆ กลางๆ ก็เรียกว่าไม่รู้จัก. ต้อง
 รู้จักถึงที่สุด เป็นชาวพุทธกันมากี่สิบปี เหลือพระ-

รัตนตรัยที่ยังไม่รู้จัก นั่นมันก็ถูกระไรอยู่, รีบมาทำการแก้ไข
สิ่งบกพร่องเหล่านี้ให้หมดสิ้นไปเสียโดยเร็ว.

พระรัตนตรัยที่ท่านควรจะรู้จัก, มันยังมีชนิดที่ท่าน
ยังไม่รู้จัก นี่ก็เพราะว่า มองข้ามไปเสียก็ได้, มองข้ามไปก็
ไม่รู้จักเหมือนกัน, หรือว่าถูกซ่อนไว้เสีย โดยไม่เจตนา แต่
มันเหมือนกับการซ่อนไว้เสีย ก็ไม่รู้จักเหมือนกัน; หรือว่า
เกิดมาในหมู่ชนที่ไม่รู้จักพระรัตนตรัยถึงที่สุด อย่างนั้นมัน
ถูกลบบรรพบุรุษมากไปหน่อย ต้องขอรภัย, เกิดมาในหมู่ชน
ที่ยังไม่รู้จักพระรัตนตรัยถึงที่สุด, จริงหรือไม่จริงคอยดูกัน
ต่อไป.

ถ้าจะรู้จักก็แยกกันเป็นอย่าง ๆ, พิจารณากันทีละ
อย่าง ๆ มันสะดวกดี. พวกกันอย่างลึกซึ่งชนิดที่ท่านทั้งหลาย
ไม่รู้จักก่อน, พระพุทธเจ้าไม่ใช่บุคคลคนนั้น; พงศ์ให้ตี
ไม่ใช่บุคคลคนนั้น ที่เกิดในประเทศอินเดีย, ที่เป็นบุตร
พระเจ้าสุทโธทนะพระนางมายา, แต่งงานแล้วออกบวช.
พระพุทธเจ้าไม่ใช่บุคคลคนนั้น, บุคคลคนนั้นไม่ใช่พระ-
พุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็ไม่ได้ตรัสรู้ไม่ได้นิพพาน. พระ-

พุทธเจ้าแท้จริงไม่ได้ตรัสรู้ไม่ได้นิพพาน, ที่เราพูดกันทั่วไป
พระพุทเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และนิพพาน, แต่ตัวพระพุทเจ้า
จริง ๆ องค์จริงไม่ได้เป็นอย่างนั้น, ไม่ได้ทำอย่างนั้น.

ที่ประสูตินั้นคือเจ้าชายสิทธัตถะ, ที่ออกบวชก็
เจ้าชายสิทธัตถะ ที่ตรัสรู้ก็โพธิสัตว์สิทธัตถะ, นิพพานนั้น
มันก็ไม่ใช่เรื่องของพระพุทเจ้า มันเรื่องของกิเลสโน่น.
สิ่งที่มันนิพพาน มันคือ กิเลส ไม่ใช่พระพุทเจ้าดอก, หรือ
ถ้าจะหมายเอาความตายก็ของร่างกายไม่ใช่ของพระพุทเจ้า.

พระพุทเจ้าที่แท้จริงพระองค์จริงมิได้เกิด มิได้
ตาย มิได้ประสูติ มิได้ตรัสรู้ มิได้นิพพาน, แต่เป็น
คุณธรรมพิเศษ อันหนึ่ง คือความสามารถรู้ความทุกข์
เหตุให้เกิดทุกข์ ความดับทุกข์ และทางให้ถึงความดับ
ทุกข์. คุณสมบัติอันนั้นที่ทำได้รู้อย่างนั้นแหละ มันเป็น
นามธรรม, เป็นธรรมยิ่งกว่านามธรรมไปเสียอีก, เลยไม่ได้
มีการประสูติตรัสรู้นิพพานอะไร มีตลอดกาล ตลอดนิรันดร.

คุณธรรมที่ทำให้มีการรู้เรื่องอริยสัจจ์ก็รู้เรื่องอะไรก็ได้ มันมี
อยู่ตลอดเวลา, ใครปฏิบัติถูกต้องถึงกันเข้ามีปรากฏทันที,
ถ้าไม่ได้ปฏิบัติ มันก็ไม่ปรากฏ มันก็เงียบหายไป.

นี่ขอยืนยันว่าพระพุทธเจ้าพระองค์จริงไม่ใช่บุคคล
คนนั้น, ไม่ใช่บุคคลที่รู้จักกันทั่วไปว่าพระสิทธัตถะเกิดที่นั่น
เป็นลูกคนนั้นเป็นอะไร, แล้วก็มีการบวช มีการตรัสรู้ มี
การสอน มีการนิพพาน, นี่ยังจะเรียกว่าพระพุทธเจ้าที่คุณ
รู้จัก พระพุทธเจ้าเท่าที่ท่านทั้งหลายรู้จัก คืออย่างนี้, แต่
พระพุทธเจ้าที่ลึกไปกว่านี้ยังไม่รู้จัก, จริงหรือไม่จริงก็ไปคิด
ดูเอง.

พระธรรมก็ไม่ใช่สิ่งๆ นั้น, ไม่ใช่คำสอน, ไม่ใช่
คำสวด, ไม่ใช่พระไตรปิฎก, ไม่ใช่สิ่งที่เรียกกันว่าพระธรรม
ที่แยกกันไปแยกกันมา, พิมพ์กันแล้วพิมพ์กันอีก,
พระธรรมไม่ได้เป็นสิ่งของ, ไม่ได้เป็นวัตถุ, ไม่ได้เป็นเสียง,
แต่ว่ามันเป็นความจริงของธรรมชาติ, ความจริงของ
ธรรมชาติไม่ได้เป็นวัตถุ ไม่ได้เป็นอะไร.

คำว่าความจริง ๆ นี้ก็พูดยาก ว่าหมายถึงอะไร ตัวมัน
อยู่ที่ไหน, ความจริงของธรรมชาติ ใน ๔ ความหมาย :
ตัวธรรมชาติ, ตัวกฎของธรรมชาติ, ตัวหน้าที่ ตาม
กฎของธรรมชาติ, ตัวผลที่เกิดจากหน้าที่. ความจริง
ทั้ง ๔ นี้คือตัวพระธรรม, ไม่ใช่เอาใส่หีบ แยกไปแบกมา,
เวลามีใครตายใครก็แบกไปบ้านนั้นไปสวด ก็เรียกว่าหีบ
พระธรรม.

พระธรรมคือกฎความจริงของธรรมชาติ ความ
หมาย ๔ อย่าง, หรือในความหมาย ๓ อย่างก็ได้ คือ ปรีติ-
ธรรม ปฏิบัติธรรม ปฏิเวธธรรม, เรียนให้รู้, ปฏิบัติ
ให้ได้, ได้รับผลของการปฏิบัติ ความจริง ๓ ประการนี้
ก็เรียกว่า องค์พระธรรมที่แท้จริง ที่ท่านทั้งหลายไม่สนใจ
ไม่รู้จัก, รู้จักแต่พระธรรมแต่ที่เอามาสวดได้ เอามาอ่านได้,
เอามาทำพิธีต่าง ๆ ได้ พระธรรมที่ยังไม่รู้จักจึงยังมีอยู่.

พระสงฆ์ ๆ ก็ไม่ใช่คนนั้น, ไม่ใช่คนนั่งเหลือง
ห่มเหลืองคนนั้น บวชกันตามพิธีของการบวช ไม่ใช่คน
คนนั้น, แต่เป็นผู้ที่กำลังดับทุกข์อยู่ จะหมายถึงจิตใจ

และร่างกายหรือนามรูปก็ได้; ถ้าไม่จัดเป็นบุคคล ก็คนที่กำลังปฏิบัติอยู่ นุ่งเหลืองก็ได้ ไม่เหลืองก็ได้, หัวโล้นก็ได้ หัวราก็ได้. ถ้าว่าเขากำลังปฏิบัติดับทุกข์อยู่ แล้วยังเป็นพระสงฆ์ และ, พระสงฆ์อย่างนี้รู้จักหรือไม่รู้จัก, สุปฏิบันโนก็แล้วกันแหละ ถ้าเป็นสุปฏิบันโนแล้วก็ยังเป็นพระสงฆ์.

พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่ไม่รู้จัก หรือความไม่รู้จัก มันมีลักษณะอย่างนี้, ถ้าไม่เคยนึกเคยรู้สึกเคยเข้าใจ ก็เรียกว่ายังไม่รู้จักกัน, รู้จักแต่ผิว ๆ แต่เปลือก ๆ แต่ที่เอามาทำเป็นพิธีทอง, แล้วก็ทำแต่ปากว่าเท่านั้นแหละ ใจไม่รู้จักดอก, ปากก็ว่าเสียดยาว, สวดกันได้เป็นยัดเป็นยาว เรื่องพระพุทฺธคุณ พระธรรมคุณ พระสงฆ์คุณ นั้นก็ยังไม่ใช่องค์ พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ที่แท้จริง.

เอามาดูกันอีกด้านหนึ่งอีกมุมหนึ่งพุทฺธะ พระพุทฺธ-
นี่คือผู้บอก, พระธรรม ธรรมะนั่นคือ สิ่งที่เขาบอก,
พระสงฆ์คือการทำตามคำที่บอก. ผู้บอกใครก็ได้ ถ้าบอกเรื่องดับทุกข์แล้ว ก็เป็นพระพุทฺธ, สิ่งทีบอกก็เรื่องดับทุกข์คือพระธรรม พระธรรมคือเรื่องที่เขาบอก, แล้วถ้ามีการ

ทำตามคำที่บอกแล้ว เป็นพระสงฆ์กันหมดเลย. แม้ว่าจะอยู่ในระดับเล็ก ๆ น้อย ๆ คำ ๆ หนึ่ง ๆ มั่นก็ยังคงอยู่ในความหมายนั้นแหละ, ฉะนั้นพยายามรู้จักตัวพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์โดยวิญญาน โดยความหมายที่ลึกซึ้ง ว่าเป็นผู้บอก, แล้วสิ่งที่บอก แล้วก็การทำตามคำที่บอก.

ที่ลึกซึ้งหนึ่ง ผู้ซึ่งทางคือพระพุทธ ตัวทางที่ชั้นคือพระธรรม, ตัวผู้ที่เดินตามทาง นั้นคือพระสงฆ์. ทางในที่นี้ หมายถึงทางจิตใจ, ไม่ใช่ทางเดินทางถนน ทางที่จิตใจจะเดินไป เดินไปอย่างไร, ใครเป็นผู้บอกทาง อันนั้นก็เป็นผู้บอก หรืออะไรก็ได้เป็นผู้บอกทางอันนี้ หมายถึงจิต หรือว่าร่างกายจิตรวมกันบอกได้ก็ได้, ไม่ต้องเป็นตัวเป็นตนอะไรนักหนา. ตัวหนทางก็คือแนวพระธรรมปฏิบัติอย่างไร จะนำไปสู่ความดับทุกข์. เดินในที่นี้ก็หมายถึงปฏิบัติตาม, ปฏิบัติตาม คำว่าปฏิบัติในศัพท์ภาษาวัตถุก็คือการเดิน, ภาษานามธรรม ก็คือ การปฏิบัติทางกาย วาจาใจ, คำเดียวกันแหละ.

คู่อีกปริยายหนึ่ง พระพุทธคือผู้จุดแสงสว่าง, พระธรรมคือแสงสว่าง, พระสงฆ์คือผู้ใช้ประโยชน์ของ

แสงสว่างนั้น. ผู้จุดแสงสว่างในทางนามธรรม คือทางจิตใจ
 กิริยาเกี่ยวกับจุดตะเกียง, จุดขึ้นแล้วมันก็สว่าง ถ้าจุดธรรมะ
 มันลุกโพล่งขึ้นมา มันก็สว่างในจิตใจ. นี่จุดไฟให้เกิดขึ้นใน
 จิตใจ ผู้จุดนี้คือพระพุทธเจ้า พระพุทธ, แสงคือพระธรรม
 ผู้ใช้แสงให้เป็นประโยชน์นั้น คือพระสงฆ์.

นี่จะเป็นกันเสียหมดทุกคน คิดดูให้ดีๆ การปฏิบัติ
 ธรรมก็ดี, การเดิน ตามทางธรรมก็ดี, การใช้แสงสว่าง ก็ดี,
 เป็นกันหมดทั้งพระทั้งฆราวาส, ผู้ทำอย่างนี้เรียกว่า
 พระสงฆ์, แล้วก็มี มีสิ่งที่บอกมีสิ่งที่ชี้ให้ มีแสงสว่างที่
 จุดขึ้นแล้วรักษาไว้ได้, นี่คือมีพระธรรมต้องมีย่างนี้ ต้อง
 มีย่างนี้. นี้ถ้าจะสามารถกระทำตนเองเป็นผู้บอกก็ได้ ทำตน
 ทำตนเป็นผู้ชี้ทางก็ได้ ทำตนเป็นผู้จุดแสงสว่างก็ได้ ทำไป
 ตามกำลัง ทำไปตามสติปัญญา ไม่ต้องถึงที่สุดดอก, รู้เท่าไร
 ก็บอกเท่านั้น, แต่อย่าบอกให้เกินที่รู้มันจะเป็นโกหก มัน
 จะเป็นการหลอกไปเสีย. รู้ด้วยการปฏิบัติมาแล้ว ดับทุกข์
 ได้จริง อย่างนี้บอกได้ทันทีเลยว่า ทำอย่างนี้, แล้วมันก็
 จะดับทุกข์ได้อย่างนี้. นี้ก็อยู่ในพระรัตนตรัย ชนิดที่ท่าน
 ทั้งหลายยังไม่รู้จักหรือยังไม่สนใจ. เอาแต่เรื่องเสียงๆ พุทธัง

สระหนึ่ง กัจฉามิ ธัมมัง สระหนึ่ง กัจฉามิ สังฆัง สระหนึ่ง
 กัจฉามิ น้มนัพระรัตนตรัยของนกแก้วนกขุนทอง ของ
 जानเสียงของอะไรก็แล้วแต่, ที่มันทำเสียงได้ก็แล้วกัน ไม่ใช่
 ทัวจริง.

เอาทีนี้จะคุให้ลึกไปอีก ที่ว่า **พระพุทธเป็นผู้บอก**
 นั้น ท่านมีใช่เพียงแต่ผู้บอกผู้ชี้ผู้จุด, แต่ท่านได้บรรลุสิ่ง
 นั้นแล้ว มีความสะอาด สว่าง สงบแล้ว. ท่านปฏิบัติแล้ว,
 บรรลุธรรมะแล้ว, มีสิ่งนั้น ๆ แล้ว จึงทำหน้าที่ของท่าน
 คือช่วยผู้อื่น.

ธรรมะ ก็มีใช่แต่ว่าเป็นสิ่งที่บอก หรือถูกบอกหรือ
 ถูกชี้เท่านั้น ไม่ใช่เพียงเท่านั้น, เป็นสิ่งที่ดับทุกข์ได้จริง,
 คับทุกข์ได้จริง คับทุกข์ได้จริง มันอยู่ที่ตรงนี้. ธรรมะคือ
 สิ่งที่มีนดับทุกข์ได้จริง, บอกๆ ได้ ถ้าดับทุกข์ไม่ได้ก็ไม่ใช่
 ธรรมะ, มันไม่ใช่เพียงแต่บอก แต่ว่ามันเป็นสิ่งที่ดับทุกข์
 ได้จริง.

พระสงฆ์ก็ไม่ใช่เพียงแต่ว่าอยู่เป็นหมู่ ภิกขุสังฆ
 หมู่แห่งสงฆ์ ไม่ใช่อยู่กันเป็นหมู่จะเรียกว่าสงฆ์, ถ้าอยู่กัน

เป็นหมู่เรียกว่าสงฆ์ หมู่อะไรก็เป็นสงฆ์ไปหมด นั้นมันสงฆ์
 ในภาษาคำพูด ไม่ใช่ภาษาในทางศาสนา. แต่**พระสงฆ์เป็น**
ผู้ปฏิบัติดับทุกข์แล้ว หรือกำลังปฏิบัติกับทุกข์เข้าไป
 ปฏิบัติกับทุกข์เข้าไป, นั้นแหละคือพระสงฆ์ พระสงฆ์อยู่ที่
 นั้น, นี้จะให้ละเอียดจะพบพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
 ในลักษณะอย่างนี้, ที่ไม่เคยสนใจหรือไม่เคยรู้จักมาถึง
 ขนาดนี้.

ที่นี้ก็พูดถึง การถึงพระรัตนตรัย ถึงพระถึงรัตนตรัย
 ฟังดูให้คิดคำว่าถึง มันไม่ใช่เพียงแต่บอกให้ว่า, นั้นมัน
 เป็นเพียงพิธี พิธีสำหรับจะถึงพระรัตนตรัย ยังไม่ใช่การถึง
 ยังเป็นพิธี เหมือนพิธีรับน้องใหม่ยังไม่ได้เป็นอะไร ไม่ใช่
 เพียงแต่ให้กล่าวบทสวดมนต์.

ตรวจดูแล้วในพระบาลีทั้งหลาย พระพุทธเจ้าไม่เคย
 บอกอย่างที่เรากำลังบอก อย่างที่พุทธัง ธรรมัง กัจจามิ,
 ธัมมัง ธรรมัง กัจจามิ, พระพุทธเจ้าไม่เคยตรัส คำเหล่านี้,
 ไม่เคยตรัสคำเหล่านี้, แปลกใหม่. ท่านไม่มีเรื่องที่จะต้องตรัส
 คำเหล่านี้ ซึ่งเป็นเพียงการทำพิธี ทำพิธี, ท่านไม่ทำพิธี

แต่ท่านสอน สอนทุกอย่างที่จะให้รู้จักกับทุกข์, พอผู้นั้นฟัง
เข้าใจเห็นจริงทุกอย่าง ว่ากับทุกข์ได้จริงอย่างนี้, ผู้นั้นจึงว่า
ออกมาเอง โดยที่พระพุทธเจ้าไม่ได้ชักสวดหรือนำให้ว่า.
พระพุทธเจ้าไม่ได้นำให้ว่าไม่ได้ชักสวดให้ว่า **ผู้นั้นประกาศ**
ตัวมาเอง เข้าใจถึงพระพุทธ พร้อมทั้งพระธรรม พร้อมทั้ง
พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งจนตลอดชีวิต, ผู้นั้นว่าเขาเอง พระ-
พุทธเจ้าไม่ได้ว่า ไม่ได้ชักสวด, บทพุทธัง ธรรมัง กัจจามิ
ธัมมัง ธรรมัง กัจจามิ สังฆัง ธรรมัง กัจจามิ พระพุทธเจ้า
ไม่เคยว่า. เคียงวันเราว่ากันร้อยหนพันหนหมื่นหนก็ไม่เห็นมี
อะไรเกิดขึ้น, เพราะมันดีแต่ว่า. **เป็นเรื่องของผู้ที่เห็นแล้ว**
เข้าใจแล้วพอใจแล้ว ยินดีรับเอาเป็นสรณะแล้ว จึงว่า
ออกมาเอง, บทสรณาคมนั้นเป็นบทที่ผู้เห็นธรรมะแล้วว่า
ออกมา.

เคียงวันเขายังไม่รู้เรื่องอะไรเลย จับตัวมาก็เอา
มาทำพิธี บวชเป็นเณร, ถือพุทธก็ให้ว่า พุทธัง ธรรมัง
กัจจามิ, อย่างจะจับฝรั่งเอามาเป็นชาวพุทธ, ก็ให้ว่าพุทธัง
ธรรมัง กัจจามิ ๒-๓ คำก็เสร็จแล้ว ๆ, มันเป็นเสียอย่างนี้
มันจึงไม่มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่แท้จริง.

มีพระรัตนตรัย ถึงพระรัตนตรัย มันคนละความหมาย, ถือ ถือแต่ปากก็ได้, ถือด้วยจิตใจก็ได้. คำว่า ถือนี้นี้ ต้องถึงด้วยจิตใจ, ถึงแต่ปากไม่มีคำว่ามี ๆ ๆ พระรัตนตรัย ต้องมีคุณธรรมจริง ไม่ใช่มีเสียงที่ท่องไว้ได้, จำไว้ได้ในใจ แล้วจะว่ามีพระรัตนตรัย แล้ว การอาศัยพระรัตนตรัย เป็นที่พึ่งนั้น ต้องปฏิบัติแล้ว ได้รับผลแห่งการดับทุกข์แล้ว, ไม่ใช่อาศัยด้วยการว่า ว่าบทเหล่านี้ ว่าบทเหล่านั้นเท่านั้นแหละ คืออาศัย, แล้วก็ดับทุกข์. คำว่าอาศัยอย่างนั้นมันเป็นอาศัยเพียงพิธี.

รวมความว่าที่เป็น เพียงพิธีนั้นยังไม่ใช่ตัวจริง, ยังเป็นเพียงพิธี ยังเป็นเพียงเปลือก. ฉะนั้นขอให้ถึงตัวจริง ถึงตัวจริง, แล้วจะไปรวมที่จุดเดียวกันหมด คือความดับทุกข์. เต็มจะพิจารณาให้ดูว่า มันไปรวมอยู่ที่ความดับทุกข์อย่างไร, ดูกันที่ผิวนอกนี่ก่อน.

พระรัตนตรัย^๕ ของคนหลาย ๆ ระดับ, พระรัตนตรัยของหลายระดับ. ดังนั้นพระรัตนตรัยก็พลอยมีหลายระดับไปด้วย. ตามที่คนมีหลายระดับ แล้วถือนี่ถึงหรือมีกันหลายระดับ.

ตัวอย่างเช่น พระรัตนตรัยของเด็ก ๆ เด็กลูกเล็ก ๆ มีพระรัตนตรัยได้เท่าไร ได้เท่าที่คุณพ่อคุณแม่สอนให้ว่าเท่านั้นแหละ, ถ้าว่าจะได้รับการสอนมากกว่านั้น มันก็มี พระพุทธแต่พระพุทธรูปในโบสถ์, พระธรรมที่เขาแบกไปแบกมา พระสงฆ์ที่ตัวเหลือง ๆ ที่มาบิณฑบาตตอนเช้า ๆ นั้น ; พระรัตนตรัยของเด็กมันมีเพียงเท่านั้น ที่นของผู้ใหญ่ บางคนก็มีเท่านั้น ไม่ดีกว่าเด็ก, พระรัตนตรัยของปฤชชนไม่รู้ธรรมะ มันก็อยู่ที่ตรงนั้น อยู่ที่ตามพิธีของตน.

พระรัตนตรัยของเจ้านาค ก็เหมือน ๆ กันแหละ, พระรัตนตรัยของเจ้านาคผู้จะบวชเดี๋ยวนี้ ก็เหมือนกับพระรัตนตรัยของเด็ก ๆ ที่ไม่เคยสนใจมาแต่ก่อน. บางทีมาเรียนกันวันนี้นบวชวันนั้นก็มาเรียนคำบวชวันนั้นมันบวชวันนั้น, พระรัตนตรัยอย่างนั้นจะมีได้อย่างไร พระรัตนตรัยของเจ้านาค พระรัตนตรัยของเด็ก ๆ ก็มีเพียงเท่านั้น.

พระรัตนตรัยของผู้แก้บน ยิ่งแล้วใหญ่ มันพูดแต่เพียงแก้บนเท่านั้นให้พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ช่วยน, มันแค่นั้น ๆ แล้ง ๆ พระรัตนตรัยอย่างนั้น.

เอาถ้ำมันสูงขึ้นมาซิ สูงขึ้นมา ของอุบาสกอุบาสิกา
 ที่ได้ศึกษาเล่าเรียน หมายความว่า หมายความว่า ก็มีอยู่ระดับ
 ไม่เหมือนของเตี้ย ๆ, ไม่เหมือนของเจ้านาค, เขาเคยเบื่อก่อน
 ต่อความทุกข์ หวังจะดับทุกข์ **หวังว่าพระพุทธเจ้าในรูป
 ของพระธรรมพระคุณจะช่วยดับทุกข์ได้,** มีจิตใจเข้าถึง
 อย่างนี้เรียกว่า **นั่งใกล้อุบาสกแปลว่านั่งใกล้พระรัตนตรัย.
 อุบาสิกา แปลว่านั่งใกล้พระรัตนตรัย** เพราะว่าเดี๋ยวนี้หัวใจรู้
 เรื่องพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์พอสมควรแล้ว ถ้ายังเป็น
 เพียงนกแก้วนกขุนทอง ก็เป็นอุบาสกอุบาสิกานิดนกกแก้ว
 นกขุนทอง, ไม่มี ไม่มีนั่งใกล้โดยจิตใจ. **นั่งใกล้พระพุทธรูป
 ก็ได้, ใกล้ตู้พระไตรปิฎกก็ได้, นั่งใกล้พระลูกหลานก็ได้ มัน
 ไม่นั่งใกล้โดยความหมายที่ต้องการ, คือว่าจิตใจมันมีสิ่ง
 นั้น** จิตใจลูกเกล้าระคนด้วยกันกับสิ่งนั้น ก็เรียกว่านั่งใกล้
 เป็นอุบาสกบ้าง อุบาสิกบ้าง อย่างนั้นมันก็ค่อยยังชั่ว **เป็น
 พระรัตนตรัยที่สูงขึ้นไป.**

ที่นี้ ถ้าเป็นพระอริยเจ้า ชั้นต้นๆ เป็นพระโสดาบัน
 สกิทาคาแล้ว ยิ่งถึงมากขึ้นไป ถึงมากขึ้นไป พอเป็นพระ-
 อรหันต์ ก็เป็นพระรัตนตรัยเต็มตัว **เต็มตัวจนไม่ถึง**

ไม่ถือ ไม่ต้องมีกันอีกต่อไปมันหมดความจำเป็นที่จะถึงจะ
ถือแล้ว, ถ้าเป็นพระอรหันต์ เป็นเสียเอง.

นี่ **พระรัตนตรัย**จึงมีหลายแบบ หลายชั้น ช่วยกัน
ศึกษาทำให้ดี ๆ อย่าทำเล่นกับสิ่งเหล่านี้, **เดี่ยว จะมีพระ-**
รัตนตรัยที่มีไช่พระรัตนตรัย, พระรัตนตรัยที่มีไช่พระ-
รัตนตรัยครั้งนี้เรียกว่า **เสียหายมาก** ที่เดี่ยว มันคล้าย ๆ กับมี
ของปลอม มีอะไรที่ไช่ไม่ได้. **ศึกษาให้รู้ปฏิบัติให้รู้**
ได้รับผลของการปฏิบัติ แล้วก็รู้ ๆ ๆ **จะมีพระรัตนตรัยที่**
แท้จริง.

ที่นี้ **ทิดสีกใหม่**มีพระรัตนตรัยบ้าง ๆ บอ ๆ ของแก
อะไรก็ไม่รู้ **ทิดสีกใหม่**นั่นแหละ **บวชตั้งพรรษาหลายพรรษา**
ทิดสีกใหม่มีพระรัตนตรัยอีกแบบหนึ่ง **สีกตอน**เข้าวัน
ค่ำไปดูหนังถูกตีหัวกลับมา, **นี่ทิดสีกใหม่**ก็เป็นอย่างนี้. พระ-
รัตนตรัยของ**ทิดสีกใหม่**นั้นคุ้มันประหลาดที่สุด, มันอีกแบบ
หนึ่งต่างหาก **โดยมากนะ,** **นี่พูดถึงโดยมาก** **ทิดสีกใหม่**ที่
ถูกต้องเป็นบัณฑิตที่แท้จริงก็มีเหมือนกัน.

ไปคุยเอาเอง ไปพิจารณาเอาเอง พระรัตนตรัย
 ของเด็ก, ของเด็กทารก ของเด็กวัยรุ่น, ของผู้ใหญ่,
 ของปลุกชน, ของอุบาสกอุบาสิกา, ของเจ้านาค, ของ
 แก๊บน ของคนสีกใหม่ ปรุหลาดๆ ทั้งนั้นแหละ, ไม่รู้
 เอามาแต่ไหน. ถ้าเป็นพระรัตนตรัยในพระพุทธรศาสนา มัน
 ต้องเกี่ยวกับธรรมะ เกี่ยวข้องกับธรรมะ คือบอกธรรมะ
 บอกให้รู้, บอกให้ปฏิบัติ, แล้วก็มีการปฏิบัติ, มันอยู่แต่กับ
 ธรรมะเท่านั้น มันไม่เกี่ยวกับเสียง.

เอ้า, ที่นี้คุณนี่ต่อไป เรื่องการอ้างคุณพระรัตน-
 ตรัยนี้ ได้ยินอ้างกันอยู่เสมอ อ้างคุณพระรัตนตรัย, ไม่รู้จัก
 พระรัตนตรัยก็อ้างได้ เพราะเขาสอนให้อ้าง บนนี้อ้างนี้,
 ที่เขาสอนเด็ก ๆ ให้มันอ้างให้มันบน นี่เด็ก ๆ เขาก็อ้างคุณ
 พระรัตนตรัย. โดยที่ก็ไม่รู้จักพระรัตนตรัยไม่มีพระรัตนตรัย
 บางทีก็ถือไสยศาสตร์ด้วยซ้ำไป, ปากก็อ้างคุณพระรัตนตรัย,
 แต่หัวใจถือไสยศาสตร์, เชื้อผีสงเทวดาสั่งศักดิ์สิทธิ์ชนิด
 ไทหนักก็ไม่รู้; อย่างนี้อ้างคุณพระรัตนตรัย อ้างละเมอ ๆ
 สั่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก, แล้วก็ยังอ้างคุณพระ-
 รัตนตรัย. นี่มันคนไม่รู้คนหลับตาพูด, มันจะอ้างโดยที่ไม่รู้

ว่าเป็นอะไร, ขอคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย
 ในสากลโลกมันมีอะไรศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลกที่ยิ่งไปกว่าพระ-
 รัตนตรัย, อะไรมันยิ่งไปกว่าพระรัตนตรัย. ถ้าว่าพูดว่า
 พระรัตนตรัยมันหมดแล้ว มันเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดในสากล
 โลกเสียแล้ว ไม่ต้องอ้างมาซ้ำอีกที, ระวังให้ดี อย่าทำกัน
 แต่ปากละเมอ ๆ.

สิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดในสากลโลก ก็คือพระรัตน-
 ตรัย นั้นแหละ แต่ถ้าอ้างเอาเฉย ๆ ไม่มีดอก มันมีแต่ลม
 ที่อ้าง, มีเสียงที่อ้าง, ถ้าไม่ปฏิบัติแล้ว มันไม่มีพระรัตนตรัย
 ให้มาอ้างหรือมาช่วย. คุณพระรัตนตรัยจะมีเฉพาะแต่ผู้ที่
 ปฏิบัติตามพระรัตนตรัย, คนเอาเปรียบก็ว่าเฉย ๆ ไม่ได้
 ปฏิบัติอะไรก็อ้างเอา ๆ ๆ, อย่างนี้ไม่มีดอก มันลม ๆ แล้ง ๆ,
 ไม่มีพระรัตนตรัยที่มานั่งคอยให้คนเหล่านี้อ้าง ไม่มี ๆ
 เชื่อเถอะว่าไม่มี.

พระรัตนตรัยมีต่อเมื่อมีการปฏิบัติถูกต้อง ตาม
 ทางธรรมะนั้นแหละ พระรัตนตรัยจะมีที่นั่น, แล้วไม่ต้องอ้าง
 ท่านช่วยเองแหละ. พระรัตนตรัย ไม่ต้องอ้างให้ช่วย

ท่านช่วยเอง ขอให้พระรัตนตรัยเถอะ จะช่วยเองทันที
 อย่างว่ามีแสงสว่างนี้, ไม่ต้องขอร้องให้มันทำให้สว่างให้เห็น
 มันเห็นทันที ถ้ามีแสงสว่าง, ไม่ต้องขอร้องให้แสงสว่างช่วย
 อะไรอีกที่ มันก็เห็น. นี่ถ้ามีพระรัตนตรัยจริงๆ มันช่วยเสร็จ
 ในตัว, ไม่ต้องมาอ้างให้ช่วยกันอีกให้บ่วยการ.

ที่อ้างให้พระรัตนตรัยช่วย อย่างสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้น
 มันเป็นไสยศาสตร์ ไม่ใช่พุทธศาสตร์. พระพุทธเจ้าให้
 ฟังตัวเอง, ให้ทำด้วยตนเอง เป็นที่พึ่งแต่ตนเอง, พึ่งตนเอง
 ธรรมะนั้นแหละคือพุทธะ แต่มันอ้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งตัว
 ไม่รู้จัก. ได้แต่ว่าตามธรรมเนียม หลับตาว่าตามธรรมเนียม
 อย่างนั้นยังเป็นไสยศาสตร์อยู่. แม้จะอ้างพระรัตนตรัย ก็ยัง
 เป็นไสยศาสตร์อยู่เพราะไม่รู้ว่าจะอะไร, อ้างอย่างลมๆ แล้งๆ
 อ้างอย่างละเมอเพื่อมันยังเป็นไสยศาสตร์อยู่ ไม่เป็นพุทธคอก.
 ถ้ารู้จักปฏิบัติให้ถูกต้อง แล้วมัน ก็เกิดผลเป็นปฏิภิกขุขึ้นมา
 มา ช่วยดับทุกข์ได้จริง นี่เป็นพุทธศาสตร์.

ฉะนั้น การอ้างคุณพระรัตนตรัย นี้ช่วยกันระวังให้
 ที่ๆ ต้องทำให้มี ต้องทำให้มีอยู่กับเนื้อกับตัว, แล้วก็ไม่

ต้องอ้างไม่ต้องอันวอนอะไรดอก, ไม่มีเรื่องต้องอันวอน
 ดอก มันช่วยทันทีคุ้มครองทันที, ให้ความสุขสงบเย็นถึง
 ที่สุดทันที, แล้วแต่ว่าจะมีกันในระดับไหน.

นี่เข้าใจว่าพระรัตนตรัยหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์มานั่งคอย
 อยู่ เราอ้างเมื่อไรได้เมื่อนั้น, มันคนเอาเปรียบ อ้าง
 ฟรี ไม่ทำอะไร อ้างฟรีๆมาช่วย, อย่างนั้นมันมีไม่ได้
 โดยมากมันเป็นเสียอย่างนี้. อ้างฟรีไม่ได้ทำอะไร, อ้างไป
 เท่านั้นแหละก็เชื่อว่าช่วยแล้ว, อย่างนี้ไม่ใช่พระรัตนตรัย,
 ไม่มีไม่มานั่งคอยทำให้เราอ้างฟรีอยู่อย่างนี้. มีแต่ต้องปฏิบัติ
 ต้องปฏิบัติ ให้ถูกต้องๆ แล้วก็จะช่วย, พระรัตนตรัยแท้
 จริงช่วยทันทีเมื่อมีผู้ปฏิบัติถูกต้อง.

พุทธบริษัทแท้จริง ไม่ต้องอ้างคุณพระศรี-
 รัตนตรัย, ถ้ายังต้องอ้างคุณพระศรีรัตนตรัย ก็ยังเป็นพุทธ-
 บริษัทไม่ถึงขนาด. ยิ่งซบลาด ยิ่งซบถ้ว ยิ่งไม่มีธรรมะที่เป็น
 ที่พึ่งที่แน่ใจแก่ตัวเอง.

ขอให้เราปรับปรุงการรู้จักพระรัตนตรัยให้ยิ่ง
 ขึ้นไป, การถึงพระรัตนตรัยให้ยิ่งขึ้นไป การมีพระรัตนตรัย

หรือการถือพระรัตนตรัยยิ่งขึ้นไปกว่าที่แล้วมา, แล้วได้อาศัย
 ได้คุ้มครองแท้จริง โดยไม่ต้องอ้าง ไม่ต้องอ้าง ถ้ายังต้อง
 อ้างแล้วก็ยังมี. ถ้ามีแล้วไม่ต้องอ้าง, มันช่วยเลย, พระ-
 รัตนตรัยเป็นอย่างนั้น.

ที่นี้ก็มาถึงคำว่า **ที่ไหน** และ **เมื่อไร**? ขอบท
 สั้น ๆ ชัด ๆ ช่วยฟังให้ศัช่วยจำให้คำว่า **มีการดับทุกข์ที่ไหน**
มีพระรัตนตรัยที่นั่น, มีการดับทุกข์เมื่อไร มีพระรัตน-
ตรัยเมื่อนั้น. ลองทำให้มีการดับทุกข์ซิ มันมีพระพุทธที่
 เป็นความรู้เรื่องดับทุกข์, แล้วก็มีพระธรรมที่เป็นธรรมตัวการ
 ดับทุกข์ แล้วก็มีตัวผู้ได้รับประโยชน์จากการดับทุกข์ มีทั้ง
 พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ครบ. **ในเมื่อมีการดับทุกข์**
ดับทุกข์ถูกต้องตามหลักแห่งพระพุทธศาสนาที่ไหน
เมื่อไร ก็มีพระรัตนตรัยที่นั่นและเมื่อนั้น, ไม่ต้องเลือกที่
ไม่จำกัดที่ อกาลิโก ก็คือไม่จำกัดเวลา, แต่ไม่จำกัดที่ยัง
ไม่มีคำเรียกในภาษาบาลี เราว่าเอาเองก็แล้วกันว่า **มีการ**
ดับทุกข์ที่ไหนก็มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ครบ
ถ้วนอยู่ในนั้น, จริงไม่จริงไปดูเอาเอง.

ถ้ายังไม่มีการดับทุกข์ ก็ยังมีพระรัตนตรัยที่
 ยังไม่ถึงขนาด, บางทีก็มีแต่พิธีรตอง ก็เป็นเปลือก
 พระรัตนตรัย เป็นสัญลักษณ์พระรัตนตรัย, เป็นเรื่องพิธี
 รตอง เป็นของเด็กเล่นมากกว่า, ไว้ให้เด็ก ๆ มั่นบนบาน
 ศาลกล่าว อย่างนั้นไม่ใช่พระรัตนตรัยที่แท้จริง. แต่เอาเถอะ
 ถ้ามันยังทำอะไรไม่ได้. ให้พยายามทำอย่างนั้นไปพลางก่อน
 ก็ได้เหมือนกัน, แต่อย่าให้มันหยุดอยู่เพียงเท่านั้น, ให้มัน
 เลื่อนขึ้นไป เลื่อนขึ้นไปจนถึงดับทุกข์ได้. พอมีการดับ
 ทุกข์ได้ จะมีครบพร้อมขึ้นมาทั้ง พระพุทธ พระธรรม
 พระสงฆ์, บัญญัติเรื่องดับทุกข์เป็นพระพุทธ, การ
 ดับทุกข์เป็นพระธรรม, จิตใจที่ได้รับประโยชน์จากการ
 ดับทุกข์เป็นพระสงฆ์, จึงมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
 พร้อมครบถ้วนอยู่ในขณะหรือในสถานที่ ที่มีการดับทุกข์.
 นี่จึงขอพูดไว้ มีการดับทุกข์ที่ไหนเมื่อไร, ก็มีพระรัตนตรัย
 อย่างแท้จริงที่นั่นและเมื่อนั้น.

ที่นี้ควรจะถามว่า เด็ก ๆ ว่างคุณพระรัตนตรัย
 มันก็มีการดับทุกข์นะ ก็มันสบายใจ ถ้าได้บนพระพุทธ
 พระธรรม พระสงฆ์ มันก็สบายใจขึ้นบ้างเล็กน้อย. นี่ก็เป็น

การดับทุกข์เหมือนกัน เอาก็ได้, ก็เป็นพระรัตนตรัย
ขนาดเด็ก สำหรับเด็ก ๆ ในขนาดนั้น ยังไม่ถึงขนาด
ดับทุกข์ได้จริง, ดับทุกข์ได้จริงเต็มขนาดเมื่อไร, ก็จะมี
มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เต็มขนาดเมื่อนั้น. มี
พระรัตนตรัยพอเป็นพิธีต้อง ก็พอเป็นพิธีต้อง หรือเป็น
ของบนบานศาลกล่าว, มันก็เป็นเครื่องทำให้สบายใจได้บ้าง
แต่ไม่ถึงที่สุดไม่สิ้นเชิง.

ที่นี้ก็ดูความเป็นรัตนะ ที่เรียกว่ารัตนะ รัตนตรัย
อะไรเป็นรัตนะ ๆ? รัตนะ คำนี้แปลว่า เครื่องให้เกิด
ความยินดี เครื่องให้เกิดความยินดีพอใจ, ตัวหนังสือแปลว่า
อย่างนั้น, สิ่งไรช่วยให้เราหมดทุกข์ดับทุกข์ชนิดไหนก็ตาม
เราจะพอใจ เราจะยินดี, เช่น ทรัพย์สมบัติเงินทองนี้ มัน
ช่วยแก้ปัญหาในระดับโลกระดับรูปร่างกายได้ เราก็นิยมพอใจ,
เงินทอง ข้าวของ ก็เป็นรัตนะได้ในชั้นนี้. แต่ในชั้นลึกมัน
ช่วยไม่ได้, มันช่วยดับทุกข์ในชั้นที่เป็นกิเลสตัดหาไม่ได้.
พระรัตนตรัยช่วยได้, ฉะนั้นก็เป็นรัตนะที่ยิ่งกว่า รัตนะยิ่งกว่า
เป็นไปในทางจิตใจ ช่วยได้, ช่วยให้ชื่นใจ ช่วยให้โอ้มใจ.
นี้ ความหมายของคำว่ารัตนะมัน อยู่ที่ ดับทุกข์ได้, เป็น

แก้ว แหวน เงิน ทองรัตนโลก ๆ ก็ดับทุกข์ โลก ๆ เป็นธรรมชาติ
 จิตใจก็ดับทุกข์จิตใจ ก็เรียกว่าเป็นรัตนะได้ด้วยกัน,
 แต่มันก็มีอยู่เป็น ๒ ชั้น เงิน ทอง ข้าว ของ ไม่ต้องพูดใคร ๆ
 ก็ทำได้มีได้ แต่ว่าทางจิตใจนี้ไม่ค่อยจะมีใครรู้, ต้องช่วยกัน
 มากในเรื่องนี้ ชั้นที่เป็นจิตใจนี้ทำให้ดับทุกข์ได้ ให้พอใจ
 ให้เป็นสุข.

ที่นี้ก็ดูที่คำว่าตรี ตริย แปลว่า สาม ทำไมต้องมี
 ๓ ? เพราะว่ามันเกี่ยวพันกันจน แยกจากกันไม่ได้, สัมพันธ์
 กันจนแยกกันไม่ได้. เช่น ผู้จุดไฟ กับ แสงสว่าง กับ ผู้ได้รับ
 แสงสว่าง, มันแยกกันไม่ได้. ถ้าไม่มีผู้จุดไฟ แสงสว่าง
 มันก็ไม่มี, จุดไฟแล้วไม่มีแสงสว่างก็ไม่มีประโยชน์อะไร,
 ไม่มีผู้ได้รับประโยชน์จากแสงสว่าง ก็เท่ากับไม่ได้จุด.
 ถ้าสมบูรณ์ มันก็ต้องมีครบทั้ง ๓ ครบทั้ง ๓ ผู้บอกทาง
 ตัวทางผู้เดินทาง, ผู้จุดไฟแสงสว่างแล้วผู้ได้รับแสงสว่าง
 ให้มันครบ, เพราะถ้าขาดไปเสียอันหนึ่ง มันก็ไม่สำเร็จ
 ประโยชน์ มันค้างเติ่งเป็นหมันอยู่. ฉะนั้นจึงอุปมาเปรียบ
 พระรัตนตรี ว่า อย่างน้อยต้อง ๓ ขา จึงจะพึงอาศัยกัน
 อยู่ได้, สองขาอยู่ไม่ได้, ขาเดียวอยู่ไม่ได้, พอได้ ๓ ขาจึง

อาศัยกันได้. พระรัตนตรัยจึงถูกอุปมาว่าต้องอิงอาศัยกัน เช่นเดียวกับไม้ ๓ ขา, จะมีแต่พระพุทธรูปก็ไม่สำเร็จ จะมีแต่พระธรรมก็ไม่สำเร็จ.

แต่ถ้า ความหมายอันแท้จริง มันลึก ในพระธรรม ก็จะมีทั้งพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์, หรือ พระสงฆ์ ที่แท้จริง ก็จะมีทั้งพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์, ในพระพุทธรูปที่แท้จริงก็มีทั้งพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์. แต่ถ้าแยกกันเป็นอย่าง ๆ แล้ว ความหมายหรือคุณค่าก็ต่าง ๆ กันออกไป, ต้องมีครบ เอมารวมกันเป็นสิ่งเดียวเพราะฉะนั้น พระรัตนตรัยมีหนึ่ง ^๕ เท่านั้นแหละ, มีหนึ่งเท่านั้น, มันหนึ่ง ในสาม สามรวมกันเป็นหนึ่ง หนึ่งในสาม. เช่นเดียวกับมรรคมีองค์ ๘ มีหนึ่งเท่านั้น, แต่มัน ๘ องค์ประกอบ พระรัตนตรัยนี้ก็ต้องเรียกว่ามีหนึ่งเท่านั้นแหละ, รวมกันอยู่เป็นสาม สามรวมกันอยู่เป็นหนึ่ง. นี้คำว่า ตรัย ๆ รัตนตรัย ๓ รัตนะ ๓ ที่รวมกันเป็นหนึ่ง ถ้าไม่รวมกันเป็นหนึ่งไม่สำเร็จ ประโยชน์ ไม่สำเร็จประโยชน์ถ้าแยกกันอยู่. นี้คำว่า ตรัย ๆ.

ที่นี้ก็เอามาพิจารณาว่า ตรีสรณะ ไตรสรณ, ไตร-
 สรณาคมน์ ไตรสรณะ ที่ระลึกถึง ๓ ประการ เมื่อเกิดอันตราย
 ความทุกข์อะไรก็ตาม ก็ต้องมีสิ่งที่ระลึกถึงเป็นที่อุ้มใจ.
 พระพุทธก็เป็นอย่างนั้น พระธรรม พระสงฆ์ ก็เป็นอย่างนั้น
 ระลึกถึงแล้วก็อุ้มใจ. เมื่อมีความทุกข์เกิดขึ้น, เมื่อมีปัญหา
 อะไรเกิดขึ้น เป็นการระลึกก็เรียกว่าสรณะ, เป็นการพึ่งอาศัย
 ก็เรียกว่าสรณะ. คำๆ นี้มีความหมาย ๒ อย่าง ช่วยจำไว้ให้ดี;
 สรณะ แปลว่า ที่ระลึกก็ได้ แปลว่า ที่พึ่งพาก็ได้, มันก็ความ
 หมายถึงๆ กันแหละ ถ้าระลึกถึงแล้วอุ้มใจ หายกลัวมัน
 ก็เป็นที่พึ่ง อยู่ในตัว, ต้องการที่พึ่งจึงระลึก, พอรระลึก
 แล้วมันก็เป็นที่พึ่งขึ้นมา. คำๆ นี้จึงมีความหมายได้ ๒ อย่าง
 ระลึกถึงก็ได้, ที่พึ่งก็ได้.

ที่นี้พึ่งอะไร พึ่งอะไรโดยแท้จริง. พระพุทธเจ้า
 ตรัสไว้เป็นหลักว่า ต้องพึ่งตนนะไม่ใช่พึ่งสิ่งอื่น อดุตที่ปา
 อดุตสรณา, ธมมที่ปา ธมมสรณา มีตนเป็นที่พึ่ง มีตน
 เป็นที่ระลึก, มีธรรมเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นที่ระลึก มัน
 เป็นเรื่องเดียวกันแหละ ถ้าจะมีตนเป็นที่พึ่ง ก็ช่วยทำตนให้

มีธรรมะ ก็มีพระรัตนตรัยอีกเหมือนกัน, การฟังตนก็คือ ฟังธรรม, การฟังธรรมก็คือฟังตน.

มันประหลาด ที่ว่า พระพุทธเจ้าตรัสยาแต่เรื่อง ฟังตนฟังธรรมะ ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่ฟัง, แต่แล้วมันมีคำสอน เบื้องต้น ซึ่ง คนที่หลงเขาประคิษฐขึ้นมา ประคิษฐขึ้นมา ว่าฟังพระพุทธ ฟังพระธรรม ฟังพระสงฆ์ คำพูดชั้นหลัง ๕๕ แม้พระพุทธเจ้าจะตรัสอย่างนั้นบ้าง ฟังพระพุทธ ฟังพระธรรมฟังพระสงฆ์, แต่ท่านก็ประกบท้ายด้วยคำว่าเห็น อริยสัจ ๔ ตามที่เป็นจริง, ถ้าไม่เห็นอริยสัจ ๔ ตามที่เป็นจริง ไม่มี ความหมายแห่งการฟังพระพุทธฟังพระธรรมฟังพระสงฆ์, ฟังพระพุทธฟังพระธรรม ฟังพระสงฆ์ ก็ต้องมีธรรมะ. อย่างใน เขมาเขมสรณที่ปกคคาถา คาถาที่สวด กันอยู่ทุกวัน ๆ มีพระพุทธพระธรรมพระสงฆ์เป็นที่ฟัง, เห็น อริยสัจ ๔ ตามที่เป็นจริง นั้นมันเนื่องกันแหละ ฟังตัวเอง กับฟังธรรมะ, ฟังตัวเองกับฟังธรรมะเป็นสิ่งเดียวกันอย่างนี้.

ข้อต่อไปก็อยากจะให้สังเกตว่า การเห็น ธรรมะ ธรรม-
จักขุ เห็นธรรมะ นั้นแหละเป็นที่ตั้งของพระรัตนตรัย,

มีการเห็นธรรมะ. **ธรรมะจักขุเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อนั้นจะมีพระรัตนตรัยครบถ้วน,** มีธรรมจักขุที่ไหนเมื่อไรก็มีพระรัตนตรัยที่นั่นเมื่อนั้น, เหมือนกับว่าคัมภีร์ทุกขัณฑ์ไหนก็มีพระรัตนตรัยที่นั่น เกยวนเอาเพียงว่า มีการเห็นธรรมะ. เกิดธรรมจักขุขึ้นมา ในสิ่งที่เรียกว่าธรรมจักขุเห็นธรรมะนั้น มัน **มีตัวผู้เห็น, มีสิ่งที่ถูกเห็น และ ได้รับประโยชน์ของการเห็น,** ธรรมจักขุนั้นต้องมีผู้เห็นมีผู้รู้ แล้วก็มีตัวสิ่งที่เห็น คือตัวธรรมะ ตัวความรู้ แล้วผู้เห็นก็ได้รับประโยชน์จึงว่า **มีธรรมจักขุที่ไหนมีพระรัตนตรัยที่นั่น** ถือเป็นหลักอย่างนักได้.

ขอให้ทุกคนพยายามอย่างยิ่ง ให้มีธรรมจักขุ ไม่ใช่เพียงแต่อ่านหนังสือจำไว้ได้, ต้องมีดวงตาเห็นธรรมชัดว่า โธ กิเลสเป็นอย่างนี้ เข้ามาตั้งแต่แล้วเกิดความทุกข์อย่างนี้, เอากิเลสออกไปเสีย, เห็นชัดว่าความทุกข์จะต้องดับไป แล้วก็พยายามทำให้กิเลสดับไป, ความทุกข์ก็ดับไป, **เห็นชัดด้วยปัญญาอย่างนี้ เรียกว่าธรรมจักขุ;** แม้จะเห็นเพียงว่า เห็นสิ่งใดเกิดขึ้นเป็นธรรมดาสิ่งนั้นมีความดับเป็นธรรมดา ก็เป็นเรื่องเดียวกัน ก็มันมีเกิดขึ้น

เป็นธรรมดา มีเหตุมีปัจจัยเกิดขึ้นมา, พอหมดเหตุหมดปัจจัย
มันก็ดับลงไป, จึงเห็นว่าถ้ามีความเกิดเป็นธรรมดา ก็ต้องมี
ความดับเป็นธรรมดา, เป็นความรู้ที่เนื่องถึงกันหมด. **รู้ความ
จริงข้อนี้** ความจริงก็ปรากฏขึ้นมา, **รู้แล้วก็สว่างไสว
แจ่มแจ้งได้รับประโยชน์.** เราพยายามให้มีธรรมจักษุเพิ่ม
ขึ้น ๆ ทุกเวลาทุกคืนทุกวันเถอะ, นั่นแหละจะมีพระรัตนตรัย
เพิ่มขึ้น ๆ.

มีพระรัตนตรัยเพิ่มขึ้น ฟังแล้วก็หน้าหัว **พระ-
รัตนตรัยก็ ๓ เท่านั้น** ไม่มีมากกว่านั้น, **แต่พระคุณ
คุณสมบัติหรืออานิสงส์ เพิ่มขึ้น ๆ มากขึ้น ๆ** เข้มข้นขึ้น ด้วย
การมีธรรมจักษุ, พิจารณาธรรมะอยู่เรื่อยไป เกิดธรรมจักษุ
ขึ้นมาเท่าไร พระรัตนตรัยโดยเนื้อหาสาระก็เพิ่มขึ้น ๆ. **ขอให้
สนใจทำให้เกิดธรรมจักษุ** เพราะว่าพระรัตนตรัยนั้นบรรจุ
อยู่แล้วในธรรมจักษุ, พระรัตนตรัยที่ท่านยังไม่รู้จัก **ขอให้
พยายามรู้จักพระรัตนตรัยที่ท่านยังไม่รู้จัก.** ทั้งหมดนี้เกี่ยวกับ
พระรัตนตรัย คือ **พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์** เป็นองค์
วัตถุที่ตั้ง ที่ฟัง ที่อาศัยของพุทธบริษัท, ถ้ามันแยกกัน
อยู่ไม่สำเร็จประโยชน์, **ต้องมีพระรัตนตรัยที่จับกลุ่มเป็น**

สิ่งเดียวกัน ไม่แยกกัน : เห็นธรรมะ มีธรรมะที่เห็น, แล้วก็ได้รับประโยชน์จากการเห็นธรรมะ นี้คือมีพระรัตนตรัย ต้องเป็นอย่างนี้.

ไปซื้อพระพุทธรูปมาองค์หนึ่ง ตั้งเข้าไว้, ไปซื้อพระไตรปิฎกมาคู้หนึ่ง, พระสงฆ์มาสักองค์มานั่งอยู่ข้าง ๆ เอรูปหล่อก็ได้ แล้วก็มีพระรัตนตรัย มีพระรัตนตรัย ไม่สำเร็จประโยชน์อะไร นอกจากว่าเป็นพิธีตอง ทำให้สบายใจได้บ้าง, ต่อให้ฉลองพระพุทธรูปสักร้อยครั้ง ฉลองพระไตรปิฎกสักร้อยครั้งมันก็ไม่ขึ้นมานะ, มันมีขึ้นมาไม่ได้ดอกมัน มีผลเป็นความสะอาดสว่างสงบไม่ได้. นั่นเรียกว่ามันไม่เลือน มันไม่เลือนเพราะมันไม่รู้จักที่สูงไปกว่า, ฉะนั้นขอให้รู้จักพระรัตนตรัยที่แท้จริง ที่เป็นตัวจริง.

ทบทวน อีกที่ว่าไม่ใช่คนคนนั้นคือพระพุทธเจ้า ฟังแล้วมันน่าหัว, พระพุทธเจ้าไม่ใช่คนคนนั้น ไม่ใช่เด็กชายสิทธัตถะที่คลอดที่เมืองนั้น เป็นอย่างนั้น, แล้วออกบวชตรัสรู้นิพพาน ไม่ใช่คนคนนั้น. พระพุทธเจ้าคือปัญญาที่เห็นธรรมะ แจ่มแจ้งชัดเจน พอที่จะบอกสอน

ผู้นั้นได้ นี้ไม่เคยเกิดไม่เคยตาย ไม่เคยเปลี่ยนแปลงอะไร, อยู่
 อย่างนั้นตลอดกาล ลองปฏิบัติเถิด มันมีขึ้นมาในใจทันที,
ปฏิบัติให้ถูกต้องพระพุทธมีขึ้นมาในใจทันที, เพราะ
 ฉะนั้นพระพุทธเจ้านั้นไม่ได้จำกัดอยู่ที่เด็กคนนั้น หรือคน
 คนนั้น ที่เกิดออกมาแล้วออกบวช. **พระพุทธเจ้าที่แท้จริง**
ไม่ประสูติ ไม่ตรัสรู้ ไม่นิพพาน, พุทอย่างนี้เขาค่า.

พระพุทธเจ้าที่แท้จริงไม่ได้ประสูติ ไม่ได้ตรัสรู้
 ไม่ได้ปรินิพพาน ท่านเป็นนิรันดรเป็นอนันตกาล จิตที่
 ฐรรมะนั้นแหละพระพุทธเจ้า, อบรมจิตให้ดี เมื่อไรเกิด
 เมื่อนั้น อบรมจิตให้ดีเมื่อไรเกิดเมื่อนั้น ที่ไหนก็ได้,
 ผู้หญิงก็ได้ผู้ชายก็ได้. พุทกันอย่างนี้เลย อบรมจิตให้รู้
 ธรรม ให้เห็นธรรม พระพุทธก็มาทันที, ปรากฏใน
 จิตนั้นทันที, นี้ พระพุทธเจ้าพระองค์จริงไม่ใช่คน ๆ นั้น,
 พระธรรมองค์จริงก็ไม่ใช่สิ่งสิ่งนั้น, ไม่ใช่ตัวพระไตรปิฎก
 ไม่ใช่เสียงที่พูดอยู่บนธรรมาสน์แต่เป็นความจริงของธรรมชาติ
 ที่รู้แล้วดับทุกข์ได้, พระสงฆ์ไม่ใช่บวชเหลืออง ๆ โจนหัว
 แต่ผู้ที่ปฏิบัติ ๆ ปฏิบัติเพื่อดับทุกข์, โจนหัวก็ได้ไม่โจนหัว

ก็ได้, หนิงก็ได้ชายก็ได้ นี่คือพระสงฆ์, เอาแต่เนื้อแท้
เอาแต่ใจความสำคัญในภายใน ก็เป็นอย่างนั้น.

เอาว่า พระพุทธะเป็นผู้บอก บอกทาง ธรรมะ
เป็นตัวทาง พระสงฆ์คือการเดินทาง อย่างนั้นก็ได้อ,
พระพุทธผู้ชี้ แล้วก็มีตัวทาง มีผู้เดินทาง, ผู้จุดไฟ
แล้วมีแสงสว่าง แล้วใช้แสงสว่าง แต่ใจความสำคัญอยู่ที่บอก
และสิ่งที่บอก แล้วก็ทำตาม, ในสากลจักรวาลทั้งหมด ใน
อนันตกาลทั้งหมดมันมีสิ่งนี้.

อยากจะบอกให้ท่านได้ฟังได้ยินว่า พระรัตนตรัยใน
สากลจักรวาล ในอนันตกาล มีผู้บอก มีสิ่งที่บอก และ
มีการทำตามคำบอก อยู่เท่านั้นไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง.
ศาสนาไหนก็เหมือนกัน ผู้บอก สิ่งทีบอก แล้วก็ทำตามคำบอก
มันมีอยู่ทั่วไปในจักรวาล แล้วก็ มีอยู่ตลอดเวลา นิรันดร
เมื่อไรก็ได้, จะต้อง มีผู้บอก จะมีสิ่งที่บอก แล้วก็ มีผู้
ปฏิบัติตาม, ได้รับประโยชน์, เพียงแต่ว่ามันไม่เท่ากัน มัน
ไม่ขนาดเดียวกัน หรือมันไม่ตรงกันโดยเนื้อหา แต่ต้องมี,
ในโลกในจักรวาลนี้ไม่ขาดดอก ไม่ขาดผู้บอก สิ่งทีบอก
และการทำตามคำบอก, พระรัตนตรัย มีในสากลจักรวาล.

จำกัดให้แคบเข้ามา เฉพาะในพระพุทธศาสนา
ก็มี ผู้รู้ เรื่องอริยสัจแล้วบอก ความรู้เรื่อง อริยมรรคมีองค์
๘ นั้นเป็น **สิ่งที่บอก** ปฏิบัติแล้วดับทุกข์ได้, คือผู้ได้รับ
ประโยชน์จากการบอก คือ ตัวพระรัตนตรัยโดยเนื้อหาโดยสาระ
โดยใจความ.

ถึงพระรัตนตรัย ก็หมายถึงว่า มันดับทุกข์ได้
ดับทุกข์ได้ **แล้วก็พอใจ**, แล้วก็บอกออกมาเองว่า ขอถึง
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ไม่ได้มีใครมาจ้างให้ถือให้ถึง,
แล้วไม่มีใครมาชักมาจูงด้วยคำพูดเหล่านั้น. แต่เดี๋ยวนี้จะทำ
อย่างไรได้ เวลามันล่องมาถึงขนาดนี้ มันทำไม่เป็น มันทำ
ไม่ถูก จะเอาเด็กเข้ามาใหม่ ก็ต้องใช้พระรัตนตรัยแบบชักบอก
บอกให้ว่าตาม ก็เป็นพระรัตนตรัยชั้นที่บอกให้ว่าตาม, พระ-
รัตนตรัยชั้นที่สอนให้เคารพไปตามขนบธรรมเนียมประเพณี
แล้วให้เป็นสูงขึ้นไปจนถึงว่า ปฏิบัติตามนั้นแล้วได้รับผล,
พระรัตนตรัยจึงมีอยู่หลายชั้นหลายระดับ.

แล้วก็มีพระรัตนตรัยอยู่ชั้นหนึ่งระดับหนึ่ง ซึ่งท่าน
ทั้งหลายยังไม่รู้จัก พระรัตนตรัยซึ่งท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก

มันดูถูกกันหน่อยไหม ว่าท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก จะจริงหรือ
ไม่จริงก็ดูเอาเอง, รู้จักแต่ชั้นแรก ๆ ชั้นผิว ๆ ชั้นที่ยังไม่รู้จัก
ยังมีอยู่. เอาละ, เป็นอันว่า มารู้จักกันเสียที ต้องรู้จัก
ควรรู้จัก และรู้จักให้จนได้ พระรัตนตรัยที่ยังไม่รู้จัก มีการ
ดับทุกข์ที่ไหน มีพระรัตนตรัยที่นั่น, มีการเห็นธรรม
ที่ไหน มีพระรัตนตรัยที่นั่น พระพุทธเจ้าไม่ใช่ลูกใคร
หลานใคร ไม่เกิดไม่ตาย, พระธรรมก็เหมือนกัน ไม่มี
ใครทำขึ้นมาได้ เป็นของธรรมชาติ เป็นของธรรมชาติ
ไม่มีใครสร้างได้ทำได้ ที่เขียนที่บันทึกนั้นมันเป็นเรื่องบันทึก
เรื่องของธรรมชาติ, พระสงฆ์ก็อยู่ที่ว่าปฏิบัติดับทุกข์ได้,
ถ้ามีการเคลื่อนไหวที่จะดับทุกข์ได้ แล้วก็มีพระสงฆ์. พระ
รัตนตรัยที่ยังไม่รู้จัก หรือรู้จักกันน้อย มารู้จักกันให้ถึงที่สุด.

เอาละ. เวลาที่เหลืออยู่ต่อไปนี้ ก็จะพูดถึงพระพุทธเจ้า
พระพุทธะโดยเฉพาะ เพื่อประโยชน์แก่ลูกเด็ก ๆ มากกว่า
ขอโอกาสหน่อย.

พระพุทธะ พระพุทธเจ้า บอกแล้วว่าไม่ใช่ลูกใคร
หลานใคร, ไม่ได้เกิด ไม่ได้ตาย มีนิรันดร. แต่เดี๋ยวนี้มี

พระพุทธรูปหนึ่ง บินขึ้นมาได้ หล่อขึ้นมาได้ บิน
พระพุทธรูป เป็นพระพุทธรูป เต็มก็ว่าพระพุทธรูป หล่อ
พระพุทธรูปขึ้นมา, แล้ว แถมเบิกพระเนตรให้พระพุทธรูป
เจ้าด้วย, เก่งเท่าไร. ชาวบ้านนี้เบิกพระเนตรให้พระพุทธรูป
เจิมให้พระพุทธรูป นม้นใหญ่กว่าพระพุทธรูป, เจิมพระ
พุทธรูป นม้นต้องใหญ่กว่าพระพุทธรูป. นี่พระพุทธรูป
เป็นเรื่องประหลาด ๆ มาสมโภช **สมโภชแต่งตั้งให้เป็น**
พระพุทธรูป, ที่จริงมันจะกินเหล้ามากกว่า มันสมโภช มัน
ก็สมโภชก่อนอิฐหรือทองเหลืองให้เป็นพระพุทธรูป ทำพุทธา
ภิเชก มันเสกก่อนอิฐก่อนหินให้เป็นพระพุทธรูป พุทธา
ภิเชก ๆ เราไม่เข้าใจ, นี่พระพุทธรูปถูกกระทำถึงขนาดนี้,
พระพุทธรูปกำลังอยู่ในสภาพอย่างนี้.

ที่นี้ก็ต่อไปว่า **สิ่งที่กระทำขึ้นมาอย่างนี้** มัน
ปิดบังพระพุทธรูปที่แท้จริง, พระพุทธรูปที่ทำขึ้นมาโดย
บุคคลสมมุติอย่างนี้ ปิดบังพระพุทธรูปที่แท้จริง, ธรรมดา
ก็ปิดบังอยู่แล้ว เพราะไม่มีสติปัญญาที่จะเห็นพระพุทธรูป
พระองค์จริง. มีพระพุทธรูปจะบังพระพุทธรูปพระองค์
จริง, มีพระธาตุ หลงอยู่ที่พระธาตุ, บังพระพุทธรูปพระองค์

จริง คิดอยู่ที่กระดุก. พระเชียวแก้วแล้วยิ่งแล้วใหญ่เลย,
พระเชียวแก้วนั้นปัญหาทำไมไม่น่าพูด อย่าพูดดีกว่า มันจะ
ถูกใจของพระเชียวแก้วมาก, พระเชียวแก้วบังพระพุทธร-
เจ้าพระองค์จริง ต้นโพธิ์บังพระพุทธรเจ้าพระองค์จริง;
เอาผ้าไปห่มต้นโพธิ์, เอาไม้ไปค้ำต้นโพธิ์ อย่างนี้.

พระเจดีย์บังพระพุทธรเจ้า, พระพุทธรูปก็บัง
พระพุทธรเจ้า, พระเครื่องก็บังบัง พระเครื่องแขวนคอ
ยั้งบังพระพุทธรเจ้า ที่ว่าผ้าเหลืองก็บังพระพุทธรเจ้า, พูดกัน
ว่าเหลือง ๆ ยังเหลือพระศาสนายังมี. โบสถ์วิหาร อย่างที่
เคยเห็น ก็ยั้งบังพระพุทธรเจ้า, ยกเว้นโบสถ์ของเราละ โบสถ์
นี้ไม่บังพระพุทธรเจ้า. โบสถ์ที่บังพระพุทธรเจ้านั้น พอเด็ก ๆ
เข้าไปในโบสถ์นั้น แล้วเข้าใจพระพุทธรเจ้าผิดหมดเลย, ทำไม
พระพุทธรเจ้ามานั่งบนบัลลังก์งาช้าง ข้างบนมีเศวตฉัตร มีอะไร
ก็ไม่รู้ พระพุทธรเจ้าอย่างไรกัน, โบสถ์อย่างนั้นมันทำให้เด็ก
เข้าใจพระพุทธรเจ้าผิด จึงเรียกว่า โบสถ์บังพระพุทธรเจ้า.
สิ่งที่บังพระพุทธรเจ้ามันยังมีมากนัก เกล็ดเลยไปถึงว่าพระ-
พุทธรูปบางองค์หักคอคนได้นะ, พระพุทธรูปบางองค์หักคอ
คนได้ พระพุทธรเจ้า พระพุทธรูปบางองค์ขอลูกได้, ไม่มีลูก

ขอลูกได้, สวนโมกข์เก่า มีอยู่องค์หนึ่ง เขาไปขอลูกกัน.
พระพุทธรเจ้าแบบนี้ แบบไหนกันเล่า ต้องรู้จักไว้ด้วย มัน
ไม่มีแล้ว.

สิ่งที่ทำขึ้นมาแทนพระพุทธรเจ้า กลับปิดบัง
พระพุทธรเจ้าเสีย ทุกอย่างเลย, เพราะไปหลงติดอยู่ที่ตรงนั้น
ก็ติดอยู่แค่เปลือก ไม่ทะลุเข้าไปข้างใน ไม่เห็นพระพุทธรเจ้า
พระองค์จริง. นี่โบสถ์บางโบสถ์เข้าไปแล้วเข้าใจพระพุทธรเจ้า
ผิด, จะพูดไปนักรู้ไม่ได้ มันก็ไม่ดี ได้เห็นพระพุทธรูป
บางองค์มีเหรียญตรา, เหรียญตราแขวนไว้ที่ผ้าอังสะ, มันไป
ไกลขนาดนี้ นี่เรื่องของพระพุทธรเจ้า.

พระพุทธรเจ้าไม่เคยเห็นโบสถ์ ไม่รู้จักโบสถ์, พูด
อย่างนี้ถูกค่า ว่าพระพุทธรเจ้าองค์จริง ๆ ที่เป็นคนในอินเดีย
ครั้งกระโน้น ไม่รู้จักโบสถ์ เพราะสิ่งที่เรียกว่าโบสถ์มันยังไม่มี
มันยังไม่มี, มันเพิ่งมีเมื่อพระพุทธรเจ้านิพพานแล้ว สังฆกรรม
เขาทำที่ตรงไหนก็ได้ กลางคืนก็ได้ ในวิหารที่อยู่อาศัยนั้นก็
ใช้ได้ ทำสังฆกรรมได้ ไม่มีสิ่งที่เรียกว่าโบสถ์ ๆ เหมือนอย่าง
เดี๋ยวนี้ เพราะว่าพระพุทธรูปก็ยังไม่. พระพุทธรเจ้าจึง

ไม่รู้จักโบสถ์ โบสถ์คือสิ่งที่พระพุทธเจ้ายังไม่รู้จัก, แล้ว
พระพุทธเจ้าจะรู้จักฉัตรได้อย่างไร เอามาก็นอยู่บนพระเศียร.
พระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ก็มีทำฉัตร ทำฉัตรรอบ ๆ แขนงฉัตรไว้
บนพระเศียรพระพุทธรูป, พระพุทธรูปองค์เล็ก ๆ ก็มีฉัตร
นี่คือสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่รู้จัก คือฉัตร ฉัตรพระพุทธเจ้าไม่รู้จัก.

เบาะนอนยังไม่รู้จัก เบาะนอนบนธรรมาสน์
นี้พระพุทธเจ้าก็ยังไม่รู้จัก, ไม่เคยใช้ไม่เคยทำ เสนาสนะ
ที่สวยงามทั้งดงามอย่างนี้ ไม่มีทางจะรู้จัก. **กฤติพระพุทธเจ้า**
ก็เหมือนกระท่อมคนขอทาน, ไปดูที่อื่นเตี้ยถ่อะ ที่ยัง
เหลืออยู่ที่ไม่ได้คับแค้น, ที่เป็นพระคันธกฤติโดยแท้จริง มัน
เล็ก ๆ เท่ากระท่อมขอทานแล้วก็ไม่มีอะไร. เรื่องราวใน
พระบาลีก็แสดงว่าอย่างนั้น ท่านไม่ได้รับรู้จักศึกใหญ่ ๆ แล้วก็อยู่
กันอย่างเศรษฐกิจ, พระพุทธเจ้าไม่รู้จักสิ่งเหล่านั้น, **พระพุทธ-**
เจ้าอยู่สุญญาการ ที่ว่าง โคนไม้ ในถ้ำ บ่าละเมาะ, ที่เรียกว่า
สุญญาการ เป็นเกลอกับต้นไม้ ต้องเรียกว่าเป็นเกลอกับต้นไม้
ประสูติใต้ต้นไม้ ตรัสรู้ใต้ต้นไม้, อยู่ใต้ต้นไม้ สอนใต้ต้นไม้,
รู้จักแต่โคนไม้, ไม่รู้จักตีกรากาแสนราคาล้าน. แล้ว **พระ-**
พุทธเจ้าก็ไม่ได้นั่งธรรมาสน์ รากาพัน ๆ เหมือนอย่าง

เดี๋ยวนี้ ไม่มี. ท่านสอนกลางคืน พุคได้ตลอดเวลาไม่ว่า
 ตรงไหน, พระพุทธเจ้าไม่รู้จักรักรรมาสน์เมื่อนานี้ด้วยซ้ำไป
 เอาซิ ธรรมาสน์นี่ก็ไม่ก็สต่างค์ ท่านไม่รู้จ้กท่านไม่เคยใช้.

แล้วสิ่งที่ท่านรู้ไม่ได้ ก็ พอขึ้นธรรมาสน์นี้
 พิณพาทย์ประโคม, ลงธรรมาสน์พิณพาทย์ประโคม พระ
 พุทธเจ้าไม่รู้จ้กแหละ. เอาพระพุทธเจ้ามาเดี๋ยวนี พอขึ้น
 ธรรมาสน์ประโคมแล้วท่านก็ น้มันทำอะไรกัน มันบ้า
 หรือดี, พระขึ้นธรรมาสน์ก็ประโคมพิณพาทย์, พระลงจาก
 ธรรมาสน์ก็ประโคมพิณพาทย์. สิ่งเหล่านี้ พระพุทธเจ้า
 ไม่รู้จ้ก ไม่รู้จ้กโดยประการทั้งปวง, รู้ไว้เถอะว่า สิ่งทีพระ-
 พุทธเจ้าไม่เคยรู้จ้ก เราจะต้องช่วยกันระวัง มันจะเสีย
 เวลาเปล่า จะเปลืองเปล่า. พระพุทธเจ้าไม่มีใครเคยเอา
 น้ำหอมไปอาบให้ ไม่เหมือนพระพุทธรูป เขาเอาของหอม
 ของอะไรไปลูบไล้ลูบทา เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่รู้จ้ก, ทั้งหมด
 นี้เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่รู้จ้ก.

พวกกันเงียบๆ หน่อยนะว่า ถ้าท่านเสด็จมาเวลานี้
 ท่านจะจำศาสนาของท่านไม่ได้ ถ้าท่านเสด็จมาเวลานี้ ท่าน

จะจำศาสนาของท่านไม่ได้, ไม่รู้ว่ามีมันอะไรกัน มีมันอะไรกัน, เจ้าคณะจังหวัด, เจ้าคณะอำเภอ, เจ้าคณะตำบล พระพุทธเจ้าไม่เคยรู้จักทั้งนั้นแหละ, หรือแม้แต่เถรสมาคมในรูป^{นี้}พระพุทธเจ้าก็ไม่เคยรู้จัก จะเอากันอย่างไร, ท่านไม่เคยรู้จัก, ของใหม่ๆ เช่น พระราชบัญญัติคณะสงฆ์^{นี้}พระพุทธเจ้าไม่เคยรู้จัก แล้วไม่อาจจะรู้จัก, และไม่ต้องรู้จัก, นี้เรียกว่าถ้าพระพุทธเจ้าเสด็จมาเดี๋ยวนี้ ท่านจะไม่รู้จักศาสนาของท่านเอง, เพราะแม้แต่โบสถ์ท่านก็ไม่รู้จัก ท่านจะถามว่า เอ๊ะทำอะไรกัน อาคารหลังนี้ทำไมมีพระพุทธรูป.

พระพุทธเจ้าไม่เคยหวังว่า จะมีรูปของท่านสร้างขึ้นมา เพราะในอดีตในครั้งพุทธกาล ในอดีตนั้นเขาจิตใจสูง จนเลิกรูปเคารพหมดแล้ว ไม่เฉพาะพุทธศาสนาออก ศาสนาอื่น ๆ ก็เหมือนกัน ไม่มีรูปเคารพดอก ในสมัยพุทธกาลนั้นจึงไม่รู้จักโบสถ์, ไม่รู้จักที่ไว้รูปเคารพ. พระพุทธเจ้านิพพานแล้วตั้งห้าร้อยปี จึงเกิดทำพระพุทธรูป^{ขึ้น}มาบ้างเท่านั้น, แล้วก็ทำกันมาใหญ่ทำกันมากมายเหมือนสมัยนี้, ไม่มีรูปใครที่จะหล่อขึ้นมากมายเหมือนพระพุทธเจ้า คือพระเครื่องทั้งหลาย, ไม่มีใครถูกหล่อรูปมากเหมือนพระพุทธเจ้า.

สิ่งเหล่านี้^{๕๗}เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าท่านไม่รู้จัก, ถ้าเสด็จมากก็จะไม่รู้จักว่า^{๕๘}อะไรกัน, นิสานอะไรกัน, ^{๕๙}นี่ของใคร, จำไม่ได้ว่า^{๖๐}คือพุทธศาสนา.

นี่เรื่องความเป็นจริงที่มันเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า แล้วก็บีบบังอะไรมากมาย, ศาสนาจึงไม่เป็นไปตามเรื่องของความถูกต้องเก่าแก่. เรา^{๖๑}ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะมันไม่ได้ยึดหลักความถูกต้อง ตามที่ควรจะเป็นไปอย่างถูกต้อง, พระพุทธเจ้าที่แท้จริงนั้น^{๖๒}เป็นอะไร, เป็นอะไร, ตามลูกเด็ก ๆ ก็พระพุทธรูปตามเด็ก ๆ พระพุทธเจ้าคืออะไร ก็คือพระพุทธรูป ที่อยู่ในโบสถ์หรืออยู่ในบ้านก็มี พระพุทธเจ้าของเด็ก ๆ, หรือว่าของคนโต ๆ แล้วไม่รู้เรื่องอะไรมากไปกว่านั้น ก็ว่าอย่างนั้นแหละพระพุทธเจ้า.

พระพุทธเจ้าที่แท้จริงนั้น^{๖๓}มิได้เป็นบุคคล มิใช่บุคคล, มิใช่ลูกคนนั้นหลานคนนั้น เกิดที่นั้น, มันเป็นนามธรรม เป็นนามธรรม, ที่สมมติหน่อยก็เป็นจิตเป็นวิญญาณ เป็นจิตที่รู้ธรรมะ ตรัสรู้เป็นจิต. พระพุทธเจ้าเป็นจิตอย่างนี้ก็ยังใช้ไม่ได้, จะเป็นบุคคลเป็นวิญญาณศักดิ์สิทธิ์คือ ผีสางเทวดาไปเสียอีก. พระพุทธเจ้าโดยแท้จริงเป็น

ธรรม, เรียกว่าธรรม ธรรมที่ดับทุกข์ได้ ที่เรารู้กันได้ ช้อน
 มีพระบาลีขั้ต ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเรา, ผู้ใดเห็น
 เรา ผู้นั้นเห็นธรรม : โย ธมมํ ปสฺสตี โส มํ ปสฺสตี นี้มี
 ทัวไป; เห็นเราคือเห็นธรรม เห็นธรรมคือเห็นเรา.
 เห็นตัวเราที่จับจีวรเรา^{นี้}ไม่ใช่เห็นเรา ต่อเมื่อเห็นธรรมจึงจะ
 เห็นเรา. ฉะนั้น พระพุทธเจ้าองค์จริง เลยจิตขึ้นไปอีก
 ไม่ใช่จิตเป็นธรรม, เป็นธรรมที่จะปรากฏแก่จิต ธรรมที่
 ดับทุกข์ได้ นี้คือพระพุทธเจ้า.

พระพุทธเจ้าที่ลึกลงไปอีก จะต้องขอยกให้ว่า
 ธรรมชาติแห่งการรู้, ธรรมชาติที่เป็นความตรัสรู้, ที่เป็น
 ตัวธรรมชาติสำหรับตรัสรู้, สิ่งที่เป็นธรรมชาติสำหรับการ
 ตรัสรู้ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ นั้นแหละคือองค์พระพุทธเจ้า.
 เพราะว่าสิ่งนี้ทำให้เกิดธรรม, ธรรมแทนตัวพระพุทธเจ้า.

ถ้าพูดให้ ไกลออกไปอีก พระพุทธเจ้านั้นแหละ
 คือความว่าง, ว่างจากกิเลส ว่างจากความทุกข์ ว่างจากสังขาร
 การปรุงแต่งโดยประการทั้งปวง, ว่างจากนาม ว่างจากรูป
 ว่างจากกิเลส, ว่างจากทุก ๆ สิ่งนั้นแหละ คือพระพุทธเจ้า.

คำพูด^๕พวกเซ็นเซาก็พูด, เขาพูดกันเป็นหลักประจำ, แล้วพูดไกลไปกว่านั้นว่า พุทธะคือความว่าง ธรรมะคือความว่าง, สังขะคือความว่าง, อะไรว่างหมด ว่างหมด คือว่างจากตัวตน ว่างจากตัวตน ว่างอย่างยิ่งที่สุดนั้นแหละ ยกให้พระพุทธเจ้า, ไปจบลงตรงที่คำว่า พระพุทธเจ้าแท้จริงสูงสุดนั้นคือความว่าง, ว่างจากการปรุงแต่ง ไม่มีเกิดไม่มีตั้งอยู่ ไม่มีดับไป ว่างจากสังขารการปรุงแต่ง ว่างจากนามและรูป, ว่างจากตัวตน.

นี่มันหลายชั้นเห็นไหม เอาตั้งแต่พระพุทธรูปลงไป จนไปถึงบุคคลที่เดินไปเดินมาอยู่ในอินเดียสมัยนั้น จนถึงว่าเมื่อนิพพานแล้ว เหลือแต่พระธาตุบ้าง, เหลือแต่พระพุทธรูปชิ้นมาบ้าง, แล้วก็กลายเป็นว่าทางรูปธรรมเพื่อ, รูปธรรมเป็นรูปเป็นวัตถุไปเป็นพระพุทธเจ้าวัตถุ, หรือวัตถุสัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้าไปเสีย. **เอาธรรมะเป็นองค์พระพุทธเจ้า,** เอาธรรมชาติแห่งความดับทุกข์เป็นพระพุทธเจ้า, เอาความว่างจากปัญหาทั้งปวง, ว่างจากกิเลสและความทุกข์เป็นพระพุทธเจ้า.

ไม่ต้องเชื่อใคร ไม่ต้องเชื่อใคร ใครจะพูดอย่างไร
 ก็ไม่ต้องเชื่อ, คุณเองก็แล้วกันว่าจริงหรือไม่จริง, จริงหรือ
 ไม่จริง. ถ้าเห็นถึงขนาดว่า **พระพุทธเจ้าพระองค์จริง**
ไม่ได้ประสูติ ไม่ได้ตรัสรู้ ไม่ได้นิพพาน อย่างนี้ก็นับ
 ว่าเก่งพอใช้. ที่ประสูติ ตรัสรู้ นิพพาน นั้นพระสิทธัตถะ,
 บุคคลที่ชื่อว่าพระสิทธัตถะ. พระพุทธเจ้าพระองค์จริงไม่ได้
 เกิดไม่ได้ประสูติ ไม่ได้้ออกบวช ไม่ได้ตรัสรู้ ไม่ได้นิพพาน,
 ไม่ได้้อะไรหมด เป็นคุณธรรมมีอยู่ในธรรมชาติ เป็นเหตุ
 ให้รู้สิ่งที่ควรจะรู้, ใครปฏิบัติถูกต้องคุณธรรมนั้นก็ปรากฏ
 แก่จิตใจ, พระพุทธเจ้าก็เกิดขึ้นในบุคคลนั้น. ท่าน
 ไม่ได้เกิดอย่างที่เรารเรียนพุทธประวัติกัน ก็ไม่เป็นไร, เตียว
 ยังไม่รู้ เอาอย่างนี้กันไปก่อน.

ฉะนั้น การที่มาฉลองพระธรรม กันในวัน
 มาฆบูชา^๕ รู้จักพระธรรมให้มาก, อย่างน้อยก็ให้ถึงขั้น
 ที่ว่า **ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นตถาคต**, ธรรมะพระ
 ธรรมนั้น คือ อย่างนั้น มีการปฏิบัติธรรมเป็นพระสงฆ์.
 เตียวนี้เป็นวันพระสงฆ์ มาฆบูชาเป็นวันพระสงฆ์ ก็ไม่ใช่
 เปลือกของท่านที่เป็นร่างกาย หรือเป็นผ้าเหลือง หรือเป็น

อะไรทำนองนั้น, เป็นการปฏิบัติที่คับทุกข์ได้. การปฏิบัติปฏิบัติแล้ว คับทุกข์ได้นั้นแหละคือองค์พระสงฆ์ ในนั้นมีพระพุทธ เพราะว่าการที่ปฏิบัติต้องมีความรู้เรื่องการปฏิบัติ นั้นใครจะเถียง. ถ้าปฏิบัติให้คับทุกข์ได้ ในการปฏิบัตินั้น ต้องมีความรู้เรื่องการปฏิบัติ ความรู้นั้นคือองค์พระพุทธเจ้าปฏิบัติ คับทุกข์ได้ที่ไหน มีพระรัตนตรัยครบหมดเมื่อนั้น, มีธรรมจักรที่ไหน มีพระรัตนตรัยครบหมดเมื่อนั้น นี่เป็นเรื่องที่เราจะต้องเอามาพูดกันแล้ว เอามาทำสังคายนาสะสางกันเสียที.

ขออภัยที่ใช้คำว่า พระรัตนตรัยที่ท่านยังไม่รู้จัก มันคล้ายกับถูกท่านทั้งหลายยังไม่รู้จักพระรัตนตรัย, แต่มันก็มีความจริง ที่ว่าท่านยังไม่รู้จักพระรัตนตรัยในระดับนี้ ขอให้เลื่อนชั้น เลื่อนชั้นความรู้จักให้สูงขึ้นมา สูงขึ้นมาจนรู้จักพระรัตนตรัยในระดับนี้ก็จะได้ไม่เสียที่ที่ทนลำบาก มาทำมาชบู่ชากันที่นี้. เห็นคเห็น้อยหมดเปลือง มันควรจะได้อะไรคู่กัน. ขอให้เลื่อนชั้นการรู้จักพระรัตนตรัยให้สูงขึ้นไป อย่างที่ว่า, รู้จักพระรัตนตรัยที่ยังไม่รู้จักให้รู้จักเสียแล้วการมาทำความลำบากที่นี้ อุตสาห์มาทำพิธีมาชบู่ชากันที่นี้

ก็จะได้ผลคุ้ม ๆ กัน, ไม่สักว่าเป็นพิธีรีตอง. ขอให้สนใจ
 ความข้อน^๕เถิด อย่าให้เป็นพิธีรีตองที่ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ปีแล้ว
 ปีเล่า ปีแล้วปีเล่ามันก็อยู่เท่านั้น, แต่ขอให้มันเลื่อนขึ้นไป
 เลื่อนขึ้นไป สูงขึ้นไป, สว่างยิ่ง ๆ ขึ้นไป สงบยิ่ง ๆ ขึ้นไป
 สะอาดยิ่ง ๆ ขึ้นไป, เป็นอิสระ เป็นอิสระหลุดพ้นจากสิ่ง
 ผูกมัดทั้งหลายยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

เอาละเรื่องพระรัตนตรัยที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก
 ไม่ใช่พูดเพื่อดูหมิ่นท่านทั้งหลาย, เพียงแต่เตือนไว้ว่ามัน
 มีอยู่นะระวังให้ดี ในขั้นที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก, มันยังมีอยู่
 นะ ขอให้รู้จัก ให้รู้จักให้มันหมดถึงที่สุดกันเสียที. เราก็จะ
 มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ที่ถึงขนาดโดยสมบูรณ์
 แล้วการทำพิธี วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา มาฆบูชา จะมี
 ความหมาย จะมีความหมาย จะมีความประเสริฐ จะมีคุณ
 ค่าสูงสุด, ไม่เป็นเพียงพิธีรีตอง. นี่เป็นเพียงศาสนพิธี
 ที่เราชอบอวดกันนัก ศาสนพิธีถือยึดมันกันนัก ไม่สำเร็จ
 ประโยชน์, ต้องเลื่อน เลื่อนให้เป็นของจริง เป็น
 ศาสนธรรม, เป็นศาสนสังฆธรรม เป็นศาสนคัมภักดิ์
 เรื่องมันก็จบ. ถ้ามีพระพุทธจริง พระธรรมจริง พระสงฆ์

จริง เรื่องมันก็จบ, มันจะมีมรรคผลนิพพานที่แท้จริง จะ
กับทุกข์ได้จริง เราก็จะเป็นพุทธบริษัทแท้จริง ผู้รู้ ผู้ตื่น
ผู้เบิกบานกันได้ โดยแท้จริง.

เดี๋ยวนี้ความรู้ ความตื่น ความเบิกบาน ยังไม่ถึงขนาด
ยังไม่ถึงสูงสุด ขอให้ปรับปรุงๆ ขยับขยาย ให้รู้ให้ตื่น
ให้เบิกบานยิ่งๆ ขึ้นไป, รู้จักพระรัตนตรัยขั้นสูงสุดนี้แล้ว
จะถึงที่สุด เรื่อง ความรู้ ก็ดี เรื่อง การปฏิบัติ ก็ดี เรื่อง
ผลของการปฏิบัติ ก็ดี จะถูกต้องๆๆ นั้นแหละมันจะจบ
จะหมดปัญหา ของการพยายามที่จะกับทุกข์หรือเป็นพุทธ-
บริษัท.

นี่พูดมาก็มากมาย จนไม่ค่อยจะมีแรงพูดแล้วมัน
ต้องหยุด. ขอสรุปความว่า ขอให้ทุกคนได้รับประโยชน์
ในการมาทำมาฆบูชาที่นี้ จะเรียกว่าบูชาๆ, ก็ขอให้เป็นบูชา
จริง อย่าเป็นบูชาเพียงเป็นพิธี, แม้จะจุฑารูปจุฑาเทียน จะมี
ดอกไม้ดอกไม้ ก็อย่าให้เป็นเพียงพิธี คือให้ในใจมันรู้ความจริง
ถึงที่สุด อยู่ในใจจริงๆ แสดงออกมาด้วยการทำกิริยาท่าทาง
จุฑารูปจุฑาเทียนมีดอกไม้; ทำอย่างจุฑารูปจุฑาเทียนมีดอกไม้

นมันสำหรับลูกเล็กๆมากกว่า, ขอบอกัย หรือมันสำหรับผู้ที่
 ยังไม่รู้มากกว่า. ถ้าผู้รู้จริง บุษาค้วยอะไรที่อยู่ในใจ บุษาค
 ด้วยการปฏิบัติ นั้นแหละ, ความอดกลั้นอดทนเป็นเครื่อง
 บุษาค, บุษาคด้วยความเสียสละ ความอดกลั้นอดทน นั้นเป็น
 บุษาคแท้จริง บุษาคด้วยการปฏิบัติ, แต่ว่ารักษามุขาค้วย
 สักการะวัตถุนี้ ไว้ให้ลูกเล็กๆไว้ให้คนชั้นต้น ๆ ที่กำลังจะ
 เข้ามา; ถ้าเราจะทำบ้าง ก็ทำด้วยจิตใจที่สูงกว่านั้นแหละ
 พุดไปเดี๋ยวก็จะทำลายพิธี ประเพณีอะไรบางอย่างเสียอีก
 ไม่ต้องทำลายดอก, ยกดอกไม้ขึ้นบุษาค แล้วก็ขอรว่านี้แสดง
 ออกทางจิตใจ ความรู้ในจิตใจ ความรู้สึกในจิตใจ แสดงออก
 มาในทางการถือดอกไม้มุขาคเทียบบุษาค. ดีเหมือนกัน บุษาค
 ครบทั้งทางวัตถุ ทั้งทางกาย ทั้งทางวาจา ทั้งทางจิตใจ
 หมกเลย, ขอให้นึกอย่างนั้น ทางวัตถุ ค้วยวัตถุบุษาค ทางกาย
 ก็ทำพิธีบุษาค วาจาก็ว่าบุษาค จิตใจก็กำหนดลงไปเป็นการ
 บุษาค ๆ ๆ, เตรียมพร้อมเพื่อกำทำมาชมบุษาค ซึ่งจะทำกันใน
 วันนั้น ให้พร้อมอย่างนั้นงทุก ๆ คนเถิด.

ธรรมเทศนาซึ่งมีเพื่อการเตรียมพร้อมสำหรับทำ
 มาชมบุษาค ก็สมควรแก่เวลา ขอยุติไว้แต่เพียงเท่านี้ เอวังก็มี
 ด้วยประการฉะนี้.

ยิ่งตรงยิ่งคดลึก

✽

ยิ่งจะให้ ตรงมาก ยิ่งคดลึก
เป็นข้าศึก เร้นลับ กลับร้ายใหญ่
อยากจะตรง เพราะอยากดี อยากมีชัย
มันตรงอยู่ เมื่อไร? ใครคิดดู.

อวดว่าตรง ตามเขาวา น่าสรรเสริญ
ยังตรงเกิน ต้องนอนจม พยศอยู่
ที่อยากตรง เพื่อให้ใคร เขาอึ้งชู
ไว้ให้หนู เด็กๆเขา เราโตครัน.

จิตที่แจ่ม จนปล่อย เสียได้หมด
ทั้ง ตรง-คด ไม่เห็น เป็นแมกผัน
ผัน คด-ตรง จนไม่หลง ในเรามัน
จะสทธีส์สันต์ พันโลก หมดโยกเออยา

Wongthorn Panthana

รายนามผู้บริจาคค่าพิมพ์

มาฆบูชาเทศนา ๒๕๓๒

พระรัตนตรัย ที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก

รับจาก คุณสุวรรณา เหลืองชลธาร :-

คุณสุวรรณา เหลืองชลธาร	๑,๐๐๐ บาท
คุณสภาวะ จันทร์อ่วม	๑,๐๐๐ บาท
คุณเกรกต กิจธรรम्म	๑,๐๐๐ บาท
คุณยิ่งพันธ์ อาวพงศ์	๑,๐๐๐ บาท
คุณสุภาพ วัชรพาณิชย์	๑,๐๐๐ บาท
คุณวินนา เกรียงสุวรรณ	๕๐๐ บาท
คุณเพชรจนา วีรพัฒนานนท์	๕๐๐ บาท
คุณพรจันทร์ วัฒนศิริชยกุล	๕๐๐ บาท
คุณชลอ แก้วแดง	๑๐๐ บาท
คุณเมตตากาญจน์ คำบุญรัตน์	๑๐๐ บาท
คุณชัชชณี ชานีบรรณาการ	๑๐๐ บาท
คุณสุพรรณิ สมบุญธรรม	๑๐๐ บาท
คุณสุทัศน์ เหลืองชลธาร	๑๐๐ บาท
รวม	๗,๐๐๐ บาท

รับจาก คุณพรวิริย์ :-

คุณศศิธร-จำรูญ ลำเจียกเทศ	๕,๐๐๐ บาท
คุณวัชรวิพร ลำเจียกเทศ	๕,๐๐๐ บาท
คุณพรวิริย์ ลำเจียกเทศ	๓,๐๐๐ บาท
คุณนันทริยา ลำเจียกเทศ	๑,๐๐๐ บาท
คุณอัญชุลี มยาเศส	๑,๐๐๐ บาท
รวม	๑๕,๐๐๐ บาท

รวมทั้งสิ้น ๒๒,๐๐๐ บาท

แม่น้ำคด น้ำไม่คด

แม่น้ำคด ส่วนน้ำ นั้นไม่คด

ไม่แกล้งปด ดูให้ดี มีเหตุผล

กายกับใจ ไม่ลามก ไม่วกวน

แต่กิเลส แสนกมล นั้นเหลือคด.

จิตล้วนล้วน นั้นเป็น ประภัสสร

กิเลสจระ ครอบงำ ทำยุ่งหมด

กิเลสเปรียบ ลำน้ำ ที่เลี้ยวลด

จิตเปรียบน้ำ ตามกฎ ไม่คดงอ.

อันจิตว่าง มีได้ ในกายวุ่น

ในน้ำขุ่น มีน้ำใส ไม่หลอกหนอ

ในสงสาร มีนิพพาน อยู่มากพอ

แต่ละข้อ งวยง ชวนสงกา.

พระตรัสให้ ตัดป่า อย่าตัดไม้

ไม่เข้าใจ ตัดได้ อย่งไรหนา

รู้แยกน้ำ จากแม่น้ำ ตามว่ามา

จึงนับว่า ผู้ฉลาด สามารถเอย ฯ

Phnom Penh

รายชื่อหนังสือ ชุดหมุนล้อ

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
๑.	พระพุทธคุณค่ากลอน	๔	๒๗.	เมื่อพอใจในหน้าที่ ที่กำลัง	
๒.	การศึกษาคืออะไร?	๑		กระทำ ที่มีสวรค์อยู่ใน	
๓.	การทำงานคืออะไร?	๑		ตนเอง. เมื่อไม่รู้จักตัวเอง	
๔.	ทรัพย์สินสมบัติคืออะไร?	๑		ก็ไม่รู้ว่าตนควรจะมีหน้าที่	
๕.	สิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตสำหรับมนุษย์	๑		อะไร	๑
๖.	ปัญหาที่เกิดจากการศึกษา		๒๘.	ความเป็นพระอรหันต์	๑
	ไม่สมบูรณ์แบบ	๑	๒๙.	ธรรมะคุ้มครองโลก	๑
๗.	ปาวณา และธรรมะ		๓๐.	กุศของชีวิต กับ เส้นนี้	
	ในฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา	๑		ของกุศ	๑
๘.	ชาติในปัจจุบัน	๑	๓๑.	กระแสแห่งชีวิตเป็นสิ่งที่	
๙.	ทางออกที่ ๓ แห่งยุค			ต้องรู้จัก	๑
	ปัจจุบัน	๑	๓๒.	สิ่งแรกที่จะต้องรู้จักนั้น	
๑๐.	การบวชคืออะไร?	๑		คือความทุกข์	๑
๑๑.	ศาสนาคืออะไร?	๑	๓๓.	การหมดความเห็นแก่ตัว	
๑๒.	ตัวตนคืออะไร?	๑		คือหมดทุกข์	๑
๑๓.	อานาปานสติภาวนา	๑	๓๔.	ชีวิต คือขั้นที่ทั้งห้า	
๑๔.	ธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้อง			มิใช่ตัวตน	๑
	ศึกษาทั้งชนชั้นมีตัวตนและ		๓๕.	อติมมยตาภา	๑
	ไม่มีตัวตน	๑	๓๖.	อติมมยตาประยุกต์	๑
๑๕.	คุณพระไม่ตาย	๑	๓๗.	อติมมยตาใช้ทำอะไร	
๑๖.	คุณพระไม่ตายและ			ได้บ้าง	๑
	เกิดมาทำไม?	๑	๓๘.	เด็กจะเป็นผู้สร้างโลก	
๑๗.	ความรักดี	๑		ในอนาคต	๑
๑๘.	เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า		๓๙.	คู่มืออานาปานสติภาวนา	
	"พระเจ้า"	๑		อย่างสมบูรณ์แบบ	๑
๑๙.	ครูคือผู้ทำหน้าที่สร้างโลก	๑	๔๐.	การใช้อานาปานสติให้เป็น	
๒๐.	การทำวัตรตามแบบ			ประโยชน์ในบ้านเรือน	๑
	โบราณ	๑	๔๑.	บทช่วยจำสำหรับเรื่อง	
๒๑.	ประมวลปรมัตถธรรม			อติมมยตา	๑
	ที่กินธรรมดาควรทราบ	๑	๔๒.	อติมมยตากับสันติภาพ	๑
๒๒.	โลกอื่น	๑	๔๓.	พระรัตนตรัย	
๒๓.	ความเกิดแห่งทุกข์ และ			ที่ทำงานทั้งหลายยังไม่รู้จัก	๑
	ความไม่เกิดแห่งทุกข์	๑	๔๔.	การพัฒนาชีวิตโดยพระไตร-	
๒๔.	นิวรรณ์	๒		ลักษณ์จัดเป็นอติมมโย	๑
๒๕.	วันครุ	๑	๔๕.	ปฏิหารย์แห่งอติมมยตา	๑
๒๖.	แผ่นดินทองต้องสร้างด้วย				
	แผ่นดินธรรม	๑			

มาฆบูชาเทศนา พ.ศ. ๒๕๓๒

พระรัตนตรัยที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก :-

- ทรงประกาศหลักพุทธศาสนา, ใจความสำคัญ ต้องประพฤติให้ถูกต้อง จึงต้องกล่าวเรื่อง พระรัตนตรัยที่ท่านทั้งหลายยังไม่รู้จัก.
- พระพุทธเจ้า มิใช่บุคคลคนนั้น แต่หมายถึงคุณธรรมพิเศษ,
- พระธรรม มิใช่วัตถุ แต่หมายถึงกฎความจริงของธรรมชาติ :
ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ซึ่งต้องเรียนรู้ ปฏิบัติให้มีผล,
- พระสงฆ์ มิใช่บุคคลผู้เข้าพิธีบวช แต่เป็นผู้กำลังดับทุกข์,
- การถึงพระรัตนตรัย มิใช่เป็นพิธี แต่หมายถึงปฏิบัติแล้วรับผล, และ
ยังถึงกันหลายระดับ เช่น เด็ก ๆ, เจ้านาย, ผู้แก่นั่น, ฯลฯ
- การอ้างคุณพระรัตนตรัยต้องปฏิบัติถูกต้องจึงจะเกิดผล,
- มีการดับทุกข์ที่ไหน มีพระรัตนตรัยที่นั่น,
- ความหมายของรัตนตรัย อยู่ที่ดับทุกข์ได้,
- รัตนตรัยมีหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยองค์สาม : พระพุทธ ธรรม สงฆ์,
- ต้องสนใจทำให้เกิดธรรมจักขุ แล้วจะมีรัตนตรัย,
- ระงับการกระทำที่จะเป็นการบัง พระพุทธ-ธรรม-สงฆ์,
- ต้องรู้จักพระธรรมให้มาก คุณค่าที่ว่า "ผู้ใดเห็นธรรม
ผู้นั้นเห็นตถาคต ฯ", อย่าทำเพียงเป็นพิธี,